LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Savaitinis
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje 12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

NO. 4 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, SAUSIO (JANUARY) 23, 1976 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ METAI 65-IEJI

KRISLAI

Tikimasi streikų audros
Neturėtų būti nė kalbos
Ir jie prakeiktųjų sąraše?
Nieko sau "konsultatė"
Kai slaptybė nebeslapta

A. BIMBA

Siemet baigsis sutartys daugelyje sunkiosios pramonės šakų. Federalinės tarpininkavimo ir sutaikymo tarnybos direktorius Mr. W. J. Usery pranašauja daug streikų. Iš jų didžiausias ir svarbiausias bene bus automobilių ir sunkvežimių gamybos pramonėje. Automobilistų unija gali pareikalauti 30 valandų darbo savaitės ne sumažinus algų ir pagerinus darbo sąlygas. Fordo, Chryslerio ir kitos korporacijos griežtai pasipriešintų.

Pasibaigiančios sutartys palies daugiau kaip penkis milijonus organizuotų darbininkų. Jiems visiems gali prisieiti trumpiau ar ilgiau pastreikuoti, kad laimėtų savo pagrindinius reikalavimus. Kaip tik to ir bijo Mr. Usery.

□

"New York Daily News" yra ištikimiausias reakcinių jėgų šioje šalyje organas. Jam labai nepatinka Jungtinėse Tautose šiandieninė situacija. Jis nesigailėtų, jeigu pasaulinė organizacija būtų likviduota. Jis jau seniai reikalauja, kad Jungtinės Valstijos iš jos pasitrauktų.

Parėmimui savo nusistatymo "Daily News" leidėjai nutarė tarpe savo skaitytojų pravesti apklausinėjimą, kaip jie žiūri į jų peršamą pasitraukimą.

Pasirodo, kad net "D. N." skaitytojų didelė dauguma priešinga Amerikos pasitraukimui iš pasaulinės organizacijos. 73 procentai apklaustųjų pasisakė prieš, o tiktai 12 proc. už! Tai įdomu. "Referendumo" sumanytojai skaudžiai nusivylę.

□

Man aišku ir suprantama, kodėl Brooklyno sutanuotų tėvelių iš "Darbininko" pastogės yra mūsų Amerikos lietuvių pažangioji spauda įtraukta į prakeiktųjų sąrašą, ir jiems kokioje nors formoje paminėti "Laisvę", "Vilnį", "Tiesą" bei žurnalą "Šviesą" reikštų papildyti nuodėmę, kurios jiems negalėtų atleisti net pats prelatas Jonas Balkūnas. Gal bejėgis būtų juos nuo pragaro išgelbėti ir pats popiežius Paulius VI.

Bet kuo taip jiems nusidėjo to paties Brooklyno labai, labai senas, net jau "pražilęs" laikraštis "Vienybė", arba Chicagos menševikų dienraštis "Naujienos", tai nesuprantama, tai tikra misterija.

Štai jų laikraštyje (sausio 16 d.) straipsnio antraštė: "JAV leidžiamų lietuviškų laikraščių ir žurnalų sąrašas". Mes skaitome didele garbe, kad jie pasiliko ištikimi savo pašaukimui ir "pamiršo" mūsų pažangiuosius laikraščius paminėti, bet kuo, o kuo jiems nusidėjo "Vienybės" ir "Naujienų" leidėjai, kad sąraše ir jų laikraščių nė su žiburiu nesurasi? Manau, kad jie labai įsižeis už jų nebelaikymą lietuviais . . . Juk jų laikraščių skiltyse irgi be pasigailėjimo plakami komunizmas ir komunistai, ir ypač menševikų "Naujieno-

(Tęsinys 5 pusl.)

Atsisako trauktis iš kovos lauko

Albany, N. Y. — Kai demokratas Hugh Carey laimėjo rinkimus ir tapo New Yorko valstijos gubernatoriumi, jis surado dar jauną energingą advokatą Maurice H. Nadjari ir paskyrė specialiu prokuroru ištirti kriminalizmo ir korupcijos siautėjimą valdiškose įstaigose, ypač valstijos teismų sistemoje. Ir tas vy-

Maurice H. Nadjari

ras griebėsi už darbo. Pradėjo ruošti apkaltinimus prieš visą eilę "aukštų" žmonių.

Bet staiga išgirstame, kad tas pats gub. Carey įsako Nadjarui pasitraukti iš prokuroro posto. Visi nustebę klausia: Kokia priežastis? Kas pasidarė? Kuo Mr. Nadjar nusikalto?

Gubernatoriaus nelaimei, Mr. Nadjari, vietoj žemai nusilenkti ir tykiai rezignuoti, atsisakė įsakymo klausyti. Jis pareiškė, kad dar nebaigė savo darbo ir nesitrauks, kol užbaigs. Kilo aštrūs politiniai ginčai. Per juos paaiški, kad jaunas advokatas labai skaudžiai ant kojos užmynė pačiam stambiausiam demokratų partijos šului — New Yorko valstijos Demokratų partijos pirmininkui Patrick Cunningham. Surasta, kad Mr. Cunningham už dideles sumas dolerių pardavinėja teisėjų vietas. Tai sunkus nusikaltimas, tai aukščiausio laipsnio korupcija.

Štai kodėl, sakoma, pirma, negu Mr. Nadjari viešai ir formaliai partijos pirmininką apkaltins, gub. Carey nutarė jį iš specialaus prokuroro vietos išmesti.

Šiuos žodžius rašant dar nežinia kuo ginčas baigsis. . .

Kaip ten bebūtų, advokatas Nadjari staiga pakilo į vienus garsiausių tos profesijos žmonių.

Užgincija užsienyje leidžiamus melus

Roma. — Staiga užsienio komercinėje spaudoje pasirodė primetimai Italijos Komunistų Partijai, kad ji esanti "Maskvos finansuojama", pav., 1972 metų rinkiminei savo kampanijai partija iš Tarybų Valdžios gavus net $27,000,000.

Dabar, atmušimui tų melų, Komunistų Partija viešai paskelbė (ko jokia kita Italijos partija iki šiol nėra padariusi) smulkmenišką įplaukų ir išlaidų atsakaitą. Jinai parodo, kad iš užsienio partija nėra gavusi nė vieno dolerio. Jos visos išlaidos ir įplaukos yra Italijos įstatymų ribose.

Tai efektyvus atmušimas komunistų priešų leidžiamų melų.

Teroristų darbas

New Yorkas. — Penktadienį, sausio 16 d., 4:30 val. ryto Manhattane prie Lenkijos konsulato patalpų sprogo bomba. Ją, giriasi, padėję žydai teroristai. Kadangi tuo tarpu aplink konsulatą žmonių nebuvo, tai niekas nenukentėjo.

Lakewood, Ga. — Po dvejų metų pertraukos pagyvėjo General Motors Corporation fabrike gamyba. Du tūkstančiai darbininkų sugrįžo į darbą. Bet nėra jokio užtikrinimo, kad jie nebus vėl išmesti į bedarbių eiles.

Buenos Airės. — Krikščionių Demokratų partijos vadas ir buvęs Čilės prezidentu tarp 1964 ir 1970 metų Edwuard Frei aštriai kritikuoja militarinę kliką, kuri dabar valdo Čilę ir reikalauja civilinę valdžią atsteigti.

Nuomos pralenkė nomininkų pajamas

New York. — Šiomis dienomis pravestas federalinis tyrinėjimas parodo, kad šiame mieste gyvenamųjų namų nuomos toli pralenkė per tą patį laikotarpį nuomininkų įplaukų padidėjimą. Tai pasėka krizės, kur galo nesimato.

Popiežiaus deklaracija

Vatikanas. — Praeitą savaitę Vatikanas paskelbė popiežiaus Pauliaus VI "Deklaracija kai kuriais lytinės etikos klausimais". Tai ilgas 3,500 žodžių dokumentas. Jame primenamos ir pakartojamos katalikų bažnyčios dogmos apie moterį ir jos lytinį gyvenimą.

Deklaracijoje griežčiausiai draudžiama jauniems žmonėms turėti lytinius ryšius prieš susituokimą ir moterims panaudoti aborciją nutraukimui neštumo.

Kongresmanas sako — valdžia mus apgaudinėja

John Convyers, kongresmanas iš Michigano

Jis teigia, kad federalinė vyriausybė su savo skaičiais apie ekonominę krizę ir nedarbą mus apgaudinėja. Prie bedarbių ji nepriskaito 5,300,000 darbininkų, kurie, nusivylę pastangomis surasti darbą, liovėsi darbo ieškoję. Taip pat, jis sako, valdžia prie bedarbių nepriskaito 3,600,000 darbininkų, kurie dirba tiktai pusę laiko. Taigi, pridėjus prie valdžios skelbiamo bedarbių skaičiaus šias dvi kategorijas, mes šalyje turėsime apie 15,000,000 bedarbių. Jie sudaro 15 procentų visų darbo jėgų.

Prezidentas Gerald Ford daro pranešimą Kongresui. Jo dešinėje viceprezidentas Nelson Rockefeller, o kairėje — Atstovų Buto pirmininkas Carl Albert.

Tradicinis prezidento pranešimas kongresui apie šalyje padėtį

Washingtonas. — Pirmadienį, sausio 19 dieną, visos šalies akys ir ausys buvo nukreiptos į sostinę, kurioje po žieminių švenčių pertraukos Kongreso abudu butai susirinko į bendrą posėdį išklausyti prezidento Gerald Fordo pranešimą apie šalyje dabartinę padėtį. Pranešimas prasidėjo 9 val. vakare, ir tęsėsi beveik visą valandą. Kaip jau yra priimta, prezidentui pasirodžius salėje, visa publika sustojo ir ilgais delnų plotimais ji sveikino. Atstovų Buto pirmininkas Carl Albert tik keliais žodžiais prezidentą perstatė padaryti pranešimą. Tada ir vėl sustojusi publika dar kartą kelias minutes prezidentą sveikino.

Karštai plojo visi — demokratai ir republikonai. Tik vėliau, kai jis skaitė pranešimą, jau jį kartas nuo karto pertraukinėjo ir karštai plojo vien tik republikonai. Demokratai ramiai sėdėjo. Jau buvo aiškus pasidalijimas.

Netenka nė kalbėti, kad prez. Fordo pranešimas buvo labai gerai paruoštas. Veik visas susidėjo iš labai atsargiai parinktų frazių ir pasigyrimų. Prezidentas vėl ir vėl pabrėžė, kad konkrečius pasiūlymus jis Kongresui pateiks atskiraīs pranešimais.

Pirmiausia prezidentas dar kartą mums pasigyrė, kad nuo to laiko, kai jis užėmė prezidento vietą, iki šiol tapo padarytas šalies padėtyje didžiulis programas, kad viskas yra žymiai pakrypę į gerąją pusę, kad mūsų ekonomika žymiai pasitaisius, pagyvėjus, kad sunkiausi laikai jau yra praėję ir t. t. Ir pakartotinai pabrėžė, kad jis tuo pačiu sėkmingu keliu vairuos šalies vairą ir toliau. Tos ekonomikos tolesniam pakėlimui jis Kongresui pasiūlysiąs nutarti sumažinti taksus 10 bilijonų dolerių. Jis pasiūlysiąs priimti biudžetą "tiktai" iš 395 bilijonų dolerių, su 40 bil. dol. deficitu. Bet jis taip pat pasiulysiąs pakelti darbininkams ir samdytojams mokestį į "Social Security" fondą, kad jis galėtų išsiversti. Jis turįs pasiūlymus, kad žmonėms sveikatos apsauga ir gydymasis pigiau atsieitų. Dabar, girdi, susirgimas daugeliui reiškia ekonominę katastrofą.

Prezidentas daug kalbėjo apie būtiną reikalą sumažinti federalinės valdžios išlaidas. Jos per aukštos. Sostinėje per daug biurokratų. Tai labai nesveika. Bet specifiškai nenurodė, kaip ir nuo kur tos išlaidos bus mažinamos. Žinant jo nusistatymą iš pirmiau, netenka abejoti, kad jis siūlys Kongresui siaurinti arba visai likviduoti darbo liaudžiai naudingas federalines programas. Kaip tik to tenka ir bijoti . . .

Šią nuomonę patvirtino ir pats prezidentas, kai jis savo pranešime priėjo prie pasaulinės situacijos ir šios šalies užsieninės politikos. Jis smarkiai išbarė Kongresą, kad jis pasisakė prieš militarinės pagalbos Angolos reakcinėms jėgoms teikimą. Tas labai pakenkęs šalies politikai ir nupuldęs Amerikos prestižą "mūsų bičiulių" akyse. Prezidentas storiausiai pabrėžė, kad jo vadovaujamos vyriausybės užsieninė politika yra, bus ir turi būti vairuojama "iš jėgos pozicijų". Tas reiškia plėsti ir stiprinti šios šalies karinį pajėgumą.

Kad nebūtų jokios abejonės, ką prezidentas, taip sakydamas, turi mintyje, jis pakartotinai pabrėžęs reikalą mažinti valdžios išlaidas, pareiškė, kad jis pasiūlys Kongresui užgirti 1977 metų biudžete padidinimą lėšų "gynybos reikalams". Vadinasi, kur reikėtų išlaidas sumažinti, nukirsti, jos dar bus, matyt, bilijonais dolerių padidintos.

Šis prezidento tradicinis Kongresui pranešimas reiškia darbo liaudies plačiosioms masėms nusivylimą. Kai kurie darbo unijų judėjimo vadai jau pareiškė didelį nusivylimą. Net ir Amerikos Darbo Federacijos — Industrinių Organizacijų Kongreso prezidentas George Meany prezidento pranešimą sutiko kritiškai, su nusivylimu.

Iš Lietuvos rašytojų suvažiavimo

[Telegrama]

Vilnius, sausio 15 d. — Siandien pasibaigė Lietuvos Rašytojų Sąjungos Šeštasis suvažiavimas, kuris apsvarstė rašytojų organizacijos veiklą ir numatė gaires ateičiai. Ataskaitinį pranešimą apie rašytojų kūrybą padarė Lietuvos Rašytojų Sąjungos valdybos pirmininkas Alfonsas Bieliauskas.

Nuo Penktojo suvažiavimo, kuris įvyko 1970 metų pavasarį, iki šių metų pradžios "Vagos" leidykla pateikė skaitytojams beveik 500 lietuvių rašytojų knygų bendru šešių milijonų egzempliorių tiražu. Vien stambiosios prozos išleisti 25 kūriniai, jų tarpe didelio susidomėjimo susilaukė romanai — Avyžiaus "Sodybų tuštėjimo metas", Baltušio "Su kuo valgyta druska", Bubnio "Po vasaros dangum", Savelio "Dievo Avinėlis", Granausko apsakymų rinkinys "Duonos valgytojai" ir kt. Naujomis knygomis pradžiugino skaitytojus vyresnieji ir jauni poetai, aktyviai reiškėsi dramaturgai, literatūros kritikos mokslininkai.

Per penkerius metus broliškose tarybinėse respublikose išėjo 140, o užsienio šalyse — daugiau kaip 60 lietuvių rašytojų knygų. Lietuvių literatūra šiuo metu verčiama į 35 pasaulio kalbas.

Dabar Lietuvos Rašytojų Sąjungoje yra 167 nariai. Per ataskaitinį laikotarpį buvo priimti 56 jauni prozininkai, poetai, dramaturgai, kritikai, vertėjai. Įsteigta trečioji respublikoje — Klaipėdos Jaunųjų Rašytojų sekcija.

Suvažiavimas išrinko naują Rašytojų Sąjungos valdybą. Jos pirmininku išrinktas plačiai žinomas poetas Alfonsas Maldonis, pavaduotoju — romanų, vaizduojančių kaimo žmonių ir darbininkijos gyvenimą, autorius, Vytautas Bubnys. Sekretoriais išrinkti kelių apsakymų rinkinių autorius Algirdas Pocius ir jaunas gabus literatūros kritikas prozininkas Petras Bražėnas.

V. Petkevičienė

Staiga labai "pagarsėjo"

Mrs. Marion Javits

Tai senatoriaus Jacob Javits žmona. Ji pagarsėjo tuomi, kad ji yra svetimos valstybės (Irano) lėktuvų firmos konsultatė su $67,000 metine alga. Spaudoje yra užuominų, kad tokį aukštą atlyginimą ji gauna ne už patarnavimą, bet už senatoriaus žmonos vardą. Prestižas ir įtaka Irano kapitalistams daug reiškia turėti ją savo agente.

Ar militaristai toleruos?

Santiago, Čilė. — Katalikų bažnyčios dvasininkai suorganizavo Solidarumo Komitetą, kurio tikslas padėti politiniams kaliniams ir bedarbiams. Tikslas geras. Bet ar fašistinė valdžia leis jam veikti?

Labai panašus Taikos Komitetas pernai buvo tuojau valdžios uždarytas. Ar dvasininkų komitetas išvengs panašaus likimo? Ateitis parodys.

VĖLIAUSIOS ŽINIOS

Maskva, sausio 21 d. — Šiandien čia pribuvo Amerikos valstybės sekretorius Henry Kissingeris tęsti pasitarimus dėl strateginių (branduolinių) ginklų apribojimo. Tikimasi nuolaidų iš abiejų pusų. Kaip žinia, derybos tęsiasi jau per keletą metų. Laikas prieiti prie susitarimo. Visa žmonija laukia.

□

Washingtonas. — Federalinė komisija leido Telefonų ir Telegrafo kompanijai pakelti kainą susisiekimų vartotojams. Pakėlimas kompanijai duos $225,000,000 pridedamojo pelno. Tai kapitalistams valdžios puiki dovana.

□

Madridas. — Ispanijos valdžia pašaukė į armiją visus 70,000 geležinkelio darbininkus, kas reiškia jiems atimti streikuoti. Taip ji sulaužė jų streiką. Tokią priemonę prieš darbininkus vartodavo ir diktatorius Franco.
Franco.

□

Brussels. — Anglijos užsienio reikalų sekretorius pranešė, kad Anglija ištraukia karo laivus iš Icelandijos vandenų per 200 mylių nuo krantų.

Kaip tik to Icelandija ir reikalavo iš Anglijos ir grūmojo pasitraukimu iš NATO.

□

Hanoi. — Galutinai nustatyta, kad Pietiniame ir Šiauriniame Vietnamuose rinkimai įvyks balandžio 25 d. Išrinktas bendras seimas paskelbs abi tautos dalis suvienytas.

□

Washingtonas. — Teisingumo Departamentas priešinsis traukimui atsakomybėn ir baudimui žinomų CIA vadų, kurie dalyvavo sąmoksluose prieš užsienio šalių vadus bei jų nužudyme. Departamento advokatai sako, kad nėsą tokio federalinio įstatymo, kuris tokiems sąmokslininkams bei žudytojams numatytų bausmę.

□

Washingtonas. — Tarptautinės prekybos komisija pataria sumažinti įvežimą įvairių nerūdijančio plieno produktų. Komisija sako, kad importas labai kenkia naminei plieno gamybai ir didina nedarbą.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.
Published Fridays, except in case of Hollidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	5.00	Canada, Lat. Amer. 6 months	$5.50
Queens Co., per year	$10.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Su geriausiais visų linkėjimais

Jau prieš kiek laiko iš Washingtono sklido kalbos, kad valstybės sekretorius Henry Kissingeris ruošiasi vykti į Maskvą naujiems pasitarimams dėl apribojimo strateginių (branduolinių) ginklų. Girdi, Tarybų Sąjungos vadovybė duoda suprasti, kad ji pasirengus daryti tam tikras nuolaidas, ir todėl pasiekimui kokio nors susitarimo perspektyvos yra daug šviesesnės. Kitaip kelionė neturėtų jokio pateisinimo.

Praeitą savaitę ta pačia tema iš Washingtono pasirodė kita labai džiugi žinia. Pranešama, kad šios šalies vadovybė iš savo pusės nutarė Tarybų Sąjungai pasiūlyti naują deryboms programą su svarbiomis nuolaidomis. Ją valstybės sekretorius įteikė Tarybų Sąjungos ambasadoriui Dobryninui tuoj perduoti savo vyriausybei. Taip pat priduriama, kad tos nuolaidos bus priimtinos Tarybų Sąjungai. Todėl pasiekimui konkretaus susitarimo, naudingo ne tik Jungtinėms Valstijoms ir Tarybų Sąjungai, bet ir visam pasauliui, perspektyvos labai didelės. Beveik galima užtikrinti, kad šį kartą valstybės sekretoriaus kelionė nebus be rezultatų.

Taip pat sakoma, kad po to į Washingtoną atvyks Brežnevas, sutartį pasirašyti.

Apie šiuos pranešimus mažai kas belieka pasakyti. Jie labai džiugūs. Jie sveikintini. Valstybės sekretorius nuvyko į Maskvą, veždamasis su savimi visų geros valios žmonių visuose pasaulio kampuose geriausius linkėjimus.

Šiandien nėra niekur rimtai galvojančio žmogaus, kuris nematytų, kad branduolinio ginklavimosi lenktynės veda žmoniją prie baisaus susinaikinimo. Nėra svarbesnio ir skubesnio reikalo kaip toms lenktynėms užkirsti kelią ir pradėti žygiuoti linkui visuotino ir pilno nusiginklavimo, kurį jau seniai yra iškėlęs socialistinis pasaulis. Reikia tikėtis, kad blaivus protas paims viršų ne tik šioje šalyje, bet ir visame kapitalistiniame pasaulyje. Šiuo visu klausimu naujieji Maskvoje pasitarimai turės didžiausią reikšmę.

Panašu į politinę savižudybę

Mūsų šalies politinio gyvenimo sekėjai ir stebėtojai nebegali suprasti, kieno protu arba patarimu prezidentas Fordas vadovavosi, kai prieš kelias dienas vetavo Kongreso abiejų rūmų priimtą darbo ir kapitalo santykiais bilių, vadinamą "Common Situs" (arba — "Common Site"), kurį labai karštai rėmė darbo unijų judėjimas. Jie šį prezidento ėjimą šiais rinkimų metais vadina politine savižudybe.

Darbo unijos taip pasipiktino, kad tuojau iš prezidento taip vadinamos patarėjų tarybos ištraukė visus devynis savo atstovus. Susidarė tokia padėtis, kad buvo priverstas tuoj pasitraukti ir Darbo sekretorius Mr. Dunlop.

Sakoma, kad jeigu ir prieš šį Fordo ėjimą jam laimėti rinkimus nedaug tebuvo vilties, tai dabar jos visai nebeliko. Nuo dabar iki rinkimų dienos visas darbininkų judėjimas atsuks pačias sunkiausias kanuoles prieš jo kandidatūrą.

Aišku, kad tokioje situacijoje Demokratų partijos kandidatui laimėti rinkimus perspektyvos labai pasitaisė.

Beje, buvęs Californijos gubernatorius Ronald Reagan mano, kad jam laimėti republikonų suvažiavime daugumą ir tapti jų kandidatu, taip pat dabar bus daug lengviau. Kad kaip, tai Mr. Fordas dargi gali nelaimėti nė kandidatūros į prezidentus! Nemažai jo pasekėjų dar numato jam ir tokią nelaimę. . .

Daug ko tikėtis nėra vilties

Pirmadienį Kongresas pradėjo posėdžiauti. Svarbiausias prieš jį klausimas, tai aštriausiai tebesiautėjanti krizė — nedabas, infliacija, kainų kilimas. Nesigirdi jokių plačių, konkrečių Kongrese sumanymų arba pasiūlymų jai nugalėti.

Be to, reikia turėti mintyje, kad šiemet turėsime rinkimus. Visų Kongreso narių, kurie susideda išimtinai iš demokratų ir republikonų, dėmesys yra nukreiptas į rinkimus. Mažai kam kitam tokiais laikais, kaip žinia, jie beturi laiko bei energijos.

O, tiesa, vieni ir kiti daug kalbės apie save, už savo partijos kandidatus. Nebus pašykštėta ir gana aukštų pažadų — tik jūs, piliečiai, palikite prezidentu Mr. Fordą, arba išrinkite mūsų, demokratų prezidentą, ir laikai pasitaisys. Bet, kaip visa istorija liudija, valdančiosios klasės politikierių pažadai labai, labai pigūs. Prieš rinkimus jie pažadės kalnus nuversti jūsų gerovei, bet po rinkimų visa tai nusineš devyni vėjai.

Taigi, dar kartą, ką nors apčiuopiamo, svarbaus, liaudžiai naudingo ir iš šios Kongreso sesijos susilaukti vilties nedaug tėra. Vilties nedaug tėra dar ir dėl to, kad toji liaudis, kuriai konkrečioje formoje atstovauja darbo unijų judėjimas, nėra vieninga. Juk Kongreso sesija suteikia jai auksinę progą iškelti savo reikalavimus, pateikti programą, kuri aiškiai vestų iš krizės į šviesesnį rytojų. Bet dar ir šiandien, kai Kongresas jau posėdžiauja, tokios programos iš darbo unijų pusės nesimato ir nesigirdi.

SOCIALDEMOKRATŲ VADAI GILIAI SUSIRŪPINĘ

Helsingor, Denmarkas. — Praeitą savaitgalį čia buvo susirinkę Europos socialdemokratų vadai ir ministrai, kurių žymiausi buvo Vakarų Vokietijos premjeras Helmut Schmidt ir Anglijos premjeras Wilson. Jie susirinko aptarti ir pasitarti, ką reikia daryti su dideliu komunistų įtakos kilimu Vakarų Europos kapitalistinėse šalyse, ypač Italijoje ir Portugalijoje. Jie vieningai nutarė padidinti savo visokią paramą tų dviejų kraštų socialistams. Ypač bus kreipiamas dėmesys į Portugaliją.

Kas ką rašo ir sako

IEŠKO KVAILESNIŲ UŽ SAVE

Clevelando smetonininkų laikraščio redaktoriai sušilę ieško už save kvailesnių, kurie jiems tikėtų, kad už prieš dvidešimt penkeris metus įvykusį Korejoje karą buvo kalta Tarybų Sąjunga ir kad tikrasis agresorius buvus Tarybų Sąjunga, o ne Jungtinės Valstijos. Bet savo straipsnyje "Kas buvo Korėjoje tikrasis agresorius?" jie patys sako, kad 1950 m. kilus karui, "JAV daliniai buvo bemaž nušluoti jūron", kad "karas pareikalavo dviejų milijonų korėjiečių gyvybių ir . . . trisdešimt tūkstančių amerikiečių". Tuo tarpu visame savo straipsnyje jie niekur neteigia, kad tame kare dalyvavo ir buvo užmuštas nors vienas Tarybų Sąjungos kareivis ar civilinis žmogus. Dar ir šiandien, po 25 metų, mūsų Jungtinės Valstijos tebelaiko Pietų Korėjoje apie 40,000 moderniškiausiais ginklais ginkluotą armiją, ir atsisako iš jos kraustytis. Tuo tarpu šiandien nei Pietinėje, nei Šiaurinėje Korėjoje Tarybų Sąjunga neturi nė tuzino savo kareivių.

Ir vis tiek, "Dirvos" galvočiams be galvų — tikrasis agresorius Tarybų Sąjunga!

Už ką gi jos redaktoriai laiko savo skaitytojus, taip per akis ir taip aiškiai meluodami? Nejaugi jie mano, kad jų pasekėjai ir rėmėjai yra propagandos prieš Tarybų Sąjungą ir visą socialistinį pasaulį taip apakinti, kad patikės jiems pakištu aiškiausiu melu?

ĖMĖ 900 METŲ SURASTI "VIENĄ DIEVĄ" IR "VIENĄ TIKĖJIMĄ"

Kunigų "Draugas" (sausio 12 d.) labai džiaugiasi, kad lygiai prieš dešimt metų Vatikane Siksto koplyčioje buvęs pradėtas katalikų ir stačiatikių bendravimas. Tai buvus užbaigta "daugiau kaip 900 metų trukusios abiejų bažnyčių nesantaikos. Ir štai dabar, girdi, praeitų metų pabaigoje toje pačioje koplyčioje įvyko didelės iškilmės to įvykio dešimtmečiui atžymėti.

"Pamaldų metu", sako "Draugas", "kreipdamasis į Konstantinopolio patriarchato oficialios delegacijos vadovą patriarchą Melitoną ir kitus delegacijos narius — Paulius VI iškėlė šios sukakties reikšmę, pažymėdamas, jog Šventajai Dvasiai padedant, abi bažnyčios yra tiek pažengusios vienybės kryptimi, jog gali kartu aukoti eucharistinę auką. . .

Metropolitas Melitonas, atsakydamas Popiežiui, pažymėjo, jog praeities nesutarimai tarp katalikų ir stačiatikių yra užmiršti. Šiandien, Rytų ir Vakarų krikščionys yra pasiryžę pilnoje vienybėje liudyti pasauliui vieną Dievą, skelbti vieną tikėjimą, vieną krikštą ir visus Dievo tautos narius jungti vienoje Bažnyčioje".

Iki šio, per daugiau kaip 900 metų, katalikai "liudyjo pasauliui" savo dievą, o stačiatikiai, visiškai nuo jo skirtingą savo dievą. Vadinasi, buvo du dievai. Taip pat vieni skelbė savo tikėjimą, kiti savo. Tik dabar, tik šiandien, po tiek, tiek daug metų, prisipažįsta, kad jie apgaudinėjo savo pasekėjus. Tik dabar, žiūrėkite, surado, kad tėra vienas dievas ir vienas tikėjimas!

Ne vienas katalikas ir stačiatikis pagalvos: Tai kur iki šiol buvo tasai popiežiaus ir patriarchato surastas "vienas dievas", kad taip ilgai nedavė save surasti? Arba, kur buvo toji "šventoji dvasia" kad nepadėjo greičiau buvusiems popiežiams ir patriarchatams susivienyti?

Bet čia, žinoma, buvo reikalas ne kokio nors dievo bei šventosios dvasios, kad prieš dešimt metų buvo katalikų ir stačiatikių galvų sueita ir tartasi. Kaltininkais buvo mokslas ir apšvieta. Abiejų bažnyčių biznis pradėjo nesulaikomai smukti. Reikia gelbėtis, reikia tam procesui užbėgti už akių. "Vienybėje galybė", ar ne? Bendrai liudyjant ir bendrai skelbiant geriau seksis užkirsti mokslo ir apšvietos plitimą tarpe tikinčiųjų. Juk jau gerokas laikas kalbama apie protestantų ir katalikų bendravimą ir bendradarbiavimą. Vieną kurią dieną išgirsime, kad čia irgi staiga tapo surastas vienas dievas ir vienas tikėjimas. Priežastis ta pati.

APIE NYKIMĄ SKIRTUMO TARP KAIMO IR MIESTO LIETUVOJE

Žurnalo "Laikas ir įvykiai" praeitų metų 24-ame numeryje skaitome Zigmo Maliukevičiaus straipsnį "Kur baigiasi kaimas ir prasideda miestas?" Pirmiausia autorius pacituoja punktą iš Tarybų Sąjungos Komunistų Partijos programos, kuriame sakoma:

"Socialinių-ekonominių ir kultūrinių-buitinių skirtumų tarp miesto ir kaimo likvidavimas bus vienas iš didžiausių komunizmo statybos laimėjimų".

Paskui Maliukevičius aiškina, kaip to didžiojo tikslo siekiama.

"Žinoma," jis sako, "tai ne vienerių metų darbas. Tačiau, turint perspektyvą, lengviau formuoti centrines gyvenvietes, kurios ateityje, matyt, taps miesteliais. Mokslininkai mano, kad jų respublikoje bus apie 1000.

Naujo tipo gyvenvietės paveldėjo visus miesto buities privalumus. Kaip jos turėtų atrodyti, galima spręsti iš Dainavos gyvenvietės Ukmergės rajone. Čia Leonpolio tarybinio ūkio darbininkai naudojasi visais komunaliniais patarnavimais. Jų paslaugoms parduotuvė, ryšiai, buities tarnyba. Čia pat mokykla, vaikų darželis, kultūros namai.

Suprantama, šiuo metu visų ūkių žmonėms dar negalima sudaryti tokių gyvenimo sąlygų. Tačiau mes jau žinome, ko siekti, kaip priartinti kaimą prie miesto. Mūsų planai turi realų pagrindą, juos atkakliai įgyvendiname. Tarybų Lietuvos kaime vien 1967—1974 metais pastatyta daugiau kaip 50 tūkstančių gyvenamųjų namų, o vienkiemių per tą laiką sumažėjo 37 tūkstančiais. 1974 metais pastatyta daugiau kaip 7 tūkstančiai individualių ir kooperatinių namų, kuriuose apsigyveno apie 10 000 šeimų. Tiek pat namų bus pastatyta ir šiemet. Tuo būdu apie pusė kaimo žmonių įsikurs naujo tipo gyvenvietėse.

Padidėjus pajamoms (kolūkiečių darbo užmokestis, pridėjus pajamas iš sodybinio sklypo, šiek tiek viršija, o tarybinių ūkių darbininkų darbo užmokestis artėja prie miesto darbininkų darbo užmokesčio), kaimo gyventojas daugiau lėšų skiria savo kultūriniams poreikiams. Todėl kaimo kultūros švietimo įstaigos, norėdamos geriau aptarnauti gyventojus, ėmėsi pertvarkymų. Pirmiausia iškilo reikalas racionaliau išdėstyti kultūros namus ir bibliotekas, tolygiau paskirstyti kultūros darbuotojus. Taip gimė planas, pagal kurį visos kultūros įstaigos suskirstytos į tris pakopas. Manoma, kad pravartu turėti 43 rajono, 200 zoninių ir apie 1000 kaimo kultūros namų. Bibliotekas taip pat teko reorganizuoti: jos jau baigiamos stambinti.

Šios naujovės, kaip tikima, padės veiksmingiau patenkinti žmonių dvasines reikmes. Tai patvirtina sustambintų bibliotekų, reorganizuotų kultūros namų pirmieji praktiniai žingsniai.

Tobulinamos ir kitos kaimo socialinio gyvenimo grandys. Pastaraisiais metais stengiamasi gerinti sveikatos apsaugą, labiau rūpinamasi kaimo mokyklomis, gerokai persitvarkė buities tarnyba".

SIONISTAI APGAVYSTĖMIS VILIOJA ŽYDUS IŠ TARYBŲ SĄJUNGOS

Žinių agentūros "Tass" komentatorius Borisas Ruikavičius rašo:

"Pastaruoju metu vizų ir registracijos skyriuje labai padaugėjo sugrąžintų iškvietimų skaičius. Tarybiniai žmonės, gavę juos iš Izraelio, pasipiktinę tvirtina: "Aš, B. Furman, gavau iškvietimą iš Izraelio. Nei Izraelyje, nei apskritai užsienyje mūsų šeima giminių neturi. Niekas iš mūsų šeimos narių išvykti iš TSRS į Izraelį neketina, nesvajoja ir, svarbiausia, netrokšta. Atsiųstąjį iškvietimą laikome eiline sionistų provokacija. Prašome apsaugoti mus nuo panašių priešiškų sionistų veiksmų".

Apie tai, kad gautieji iškvietimai — grubus falsifikatas, rašo vizų ir registracijos skyriui N. Ostrovskaja, vyras ir žmona Ševulskiai, O. Belogorskis, G. Lifšicas iš Maskvos, U. Fridman iš Rygos ir daugelis kitų. Jie pareiškia, kad neturi Izraelyje ne tik giminių, bet ir pažįstamų."

BARA IR SMERKIA TĖVUS DĖL JŲ VAIKŲ IŠTAUTĖJIMO

Kaip žinia, Vakarų Vokietijoje dar yra nemažai iš Lietuvos su hitlerininkais pabėgusių lietuvių. Pasirodo, kad jų vaikai jau beveik "pavirtę vokietukais". Aną dieną kardelinių pabėgėlių laikraštyje iš Vokietijos be parašo straipsnyje "Gelbėkime savo vaikus" už tai smarkiai baramі tėvai. Sakoma:

"Kasmet vis daugiau tautiečių vyksta į Lietuvą arba į Minską susitikti su giminaičiais ir draugais. Kartais tėvai nusiveža ir vaikus. Ir vietoje pasididžiavimo ir džiaugsmo jais, susilaukia tik gėdos: jų vaikai neįstengia su savo mielaisiais giminaičiais lietuviškai susikalbėti. Lyg nebyliams, tenka įvairiais ženklais rodytis arba prašyti tėvus vertėjauti. Sako, kad kai kurie vaikai iš gėdos net pravirksta. Jie priekaištauja tėvams, kad neišmokė lietuviškai.

Kai grįžta namo ir nori parašyti laiškutį, vėl tas pat vargas. Giminaičiai ir draugai Lietuvoje vokiškų laiškų nesupranta. Tie patys sunkumai iškyla ir susitikus ar norint tik susirašinėti su draugais ir giminaičiais, gyvenančiais JAV, P. Amerikoje ir kitose šalyse. Ir taip jaunoji mūsų karta nutolsta ne tik nuo savo tautiečių, bet ir nuo artimiausių giminaičių ir . . . nuo tėvų. Tik tada tėvai pamato, kokią didelę klaidą padarė, neišmokę savo vaikų lietuviškai kalbėti, skaityti ir rašyti".

Lansing, Mich. — Elektros kaina vartotojams tik per vienus praeitus metus pabrango 50 procentų. Miestų municipalinės korporacijos darosi milžiniškus pelnus.

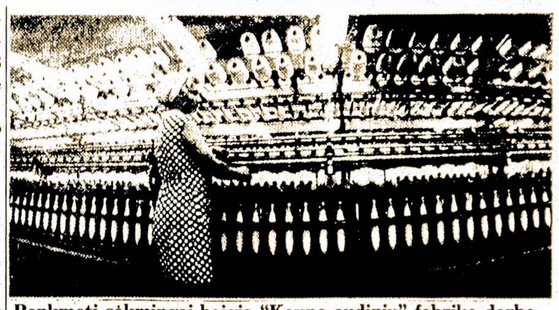

Penkmetį sėkmingai baigia "Kauno audinių" fabriko darbo žmonės. Vien šiemet viršum plano pagaminta beveik 17 tūkstančių metrų audinių. Čia daug dėmesio kreipiama į kokybę. Dešimčiai iš dvidešimt trijų audinių suteiktas kokybės ženklas.

Tarybų Lietuvos istorija — ekspozicijoje

Vilnius. — Nauja ekspozicija atidaryta Tarybų Lietuvos Revoliucijos Muziejuje. Ji atspindi respublikos liaudies ūkio ir kultūros raidą, svarbiausius Tarybų Lietuvos istorijos etapus nuo jos išvadavimo 1944 metų vasarą iki šių dienų.

Gausi dokumentinė medžiaga, nuotraukos pasakoja apie TSKP ir Lietuvos KP suvažiavimus, kuriuose buvo nubrėžtos šalies ir respublikos ekonomikos bei kultūros vystymo gairės, apie komunistų vaidmenį, mobilizuojant darbo žmones socializmo ir komunizmo statybai.

Stendai primena tuos sunkius pokario metus, kai buvo atstatomi hitlerininkų grobikų sugriauti miestai, pramonės įmonės, transportas. Neįkainojamą pagalbą tada, kaip ir per visus vėlesnius metus, Lietuvai suteikė broliškos tarybinės respublikos. Mašinos ir įrenginiai, trąšos ir sėkla — visa tai padėjo greičiau užgydyti karo žaizdas, palengvino naujo gyvenimo kūrimą.

Nuotraukos, statistikos duomenys, produkcijos pavyzdžiai leidžia pasekti, kaip buvo statomos pirmosios pokario metų pramonės įmonės ir šiuolaikiniai industrijos gigantai, kaip nuo paprastų dirbinių pereita prie sudėtingų mašinų, įrenginių ir prietaisų gamybos.

Pirmosios žemės ūkio artelės ir kolūkiai, pirmosios fermos, pirmieji nusausintų žemių hektarai. Šie žingsniai buvo žengiami aštrios klasių kovos sąlygomis. Stenduose — nuo buržuazinių nacionalistų rankos žuvusių kolūkinės santvarkos pionierių, tarybinių aktyvistų nuotraukos. Kiti ekspozicijos skyriai pasakoja apie dabartinį mechanizuotą žemės ūkį, pasiekusį didelį laukų derlingumą ir gyvulininkystės produktyvumą, kuriantį stambius šiuolaikinius gyvulių ir paukščių auginimo komplekssus.

Turtinga medžiaga vaizduoja suklestėjusį Tarybų Lietuvos kultūrinį gyvenimą, mokslą, kylančią liaudies gerovę, didelius poslinkius visose gyvenimo srityse.

Laiškai

Gerbiama Redakcija,

Jau daug metų, dėka Valerijos Sutkienės, mus lanko Jūsų leidžiamas laikraštis "Laisvė".

Už šią dovaną, per Jūsų laikraštį, norėtume Jai nuoširdžiai padėkoti. Naujųjų Metų proga palinkėti Jai visa kas gera žemėje, daug sveikatos, energijos Jos nenuilstamame darbe.

E. Kurlianskienė
Pakruojis

Areštuojami profesionalai

Madridas. — Sausio 18 dieną valdžia suareštavo kelis advokatus, kurie yra kaip nors susirišę su darbo unijų judėjimu. Taip pat sulaikė 30 kitų įvairių profesijų žmonių, kurie laikomi darbininkų judėjimo šalininkais.

STASYS ANGLICKIS

"Tebesu ištikimas lyrikai. Gimsta eilėraščiai, ir aš negaliu nuo jų atsiplėšti," — sako poetas Stasys Anglickis, švęsdamas nūnai savo 70 metų jubiliejų. Gyvenimas patvirtina poeto žodžius. 1975 metais išėjo iš spaudos dešimtoji jo poezijos knyga "Suvirpa žemės pilnatis". Joje spausdinami patys naujausi, pastaraisiais metais parašyti kūriniai.

Nors truputį pavėluotai, mes Amerikos pažangieji lietuviai irgi nuoširdžiausiai sveikiname žymųjį poetą šio garbingo 70-ojo gimtadienio proga.

Per krištolinį ledą

Man taip smagu
Žiūrėt į krištolinį vandenį
Ir užmatyt gelmių
Smėlėtą aslą —
Lyg uždaras žmogus
Atskleistų savo sielą,
Kurioj tiek nematytų lobių
Paslėpta —

O kiek skubrių bangų
Čionai prabėga —
Lyg įvilktų į melsvą tiulį
Balerinų —
Lengvųjų kojų pėdsakai dar
mirga —
Kaip gilumos žuvų
Žvynai auksiniai.

Nauji pasauliai
Langines pradaro —
Tik eik, tik eik
Per krištolinį lieptą — —
Ir smulkius rūpesčius
užmiršk
Ir širdgėlą,
Kad jie tavy —
Kaip žolėje — nepasislėptų.

Dar ne viskas

Vis tik nebloga, kad manęs
neužmušė,
Kai griaudėjo karai
Ir tiško sienų plytos,
Ir aš dabar galiu posmuoti
miško ūžėsį,
Eilėraščius — kaip pradalges
lankoj guldyti.

Ne viskas dar. Ir dar ne
viskas.
Dar eis į plotį ir, gal būt, į
gylį —
Sirdis dar fosforo ugnelėm
tviska
Ir myli dar kai ką, ir myli.

KODĖL IR KAIP PRIEŠ 200 METŲ GIMĖ JUNGTINĖS VALSTIJOS?

ISTORINIAI BRUOŽAI

A. BIMBA

(Tęsinys iš praeito numerio)

DIDŽIOJI Amerikos Revoliucija, pajudinus visą tuolaikį pasaulį, nepakilo, kaip koks uraganas, niekam nelaukiant ir netikėtai. John Adams teisingai rašė, kad šios Revoliucijos priežasčių *"reikia siekti du šimtu metų atgal ir jieškoti krašto istorijoje nuo pat pirmosios kolonijos įsteigimo."*

Amerikos Revoliucija buvo taip rūpestingai priruošta, jog dar ir šiandien, po pusantro šimto metų su viršum, mūsų darbininkų klasė savo sunkioje kovoje už naują ir laisvą gyvenimą gali ir privalo daug pasimokinti iš anų laikų didžiųjų revoliucijonierių. Iš tikrųjų, juo plačiau ir giliau mes studijuojame anų laikų amerikiečių kovas, tuo didesni ir garbingesni mūsų akyse darosi tų kovų vadai—Washington, Jefferson, Franklin, Paine, Samuel Adams, Patrick Henry, ir kiti.

"Karštesni" arba kairesni, tai yra, toliau matą revoliucijonieriai, jau daug anksčiau svajojo apie pasiliuosavimą iš po Anglijos viešpatavimo ir kovą už Amerikos laisvę jie pasiskyrė savo gyvenimo didžiuoju tikslu. Pavyzdžiui, bostoniškis Samuel Adams dar 1743 metais, trisdešimt metų su viršum prieš 1776 m. Revoliuciją, baigdamas Harvardo Universitete mokslą, rašė tezius tema: *"Ar Tiesota Priešintis Vyriausiam Magistratui, Jeigu Kitaip Nebegalima Išgelbėti Komonwealto?"* Jis nurodinėjo, kad kolonijų interesų apgynimui reikalaujant, tiesota ir reikia priešintis taip vadinamam Vyriausiam Magistratui—kas reiškė Britanijos Vyriausybei. Tai buvo labai atsargioje formoje auklėjimas kolonistuose nepasitenkinimo Britanijos viešpatavimu ir ideologinis jų ruošimas prie atsiskyrimo.

Panašių revoliucijonierių, kaip Samuel Adams, buvo visose kolonijose—Charles Thompson Philadelphijoj, Isaacs Sears New Yorke, Patrick Henry ir Richard Henry Lee Virginijoj ir t.t. Jie pirštą turėjo uždėję ant masių pulso ir atsargiai jose kurstė sukilimo ugnelę. Jie mokėjo taupyti kiekvieną revoliucinę energiją, iškalbingai perstatyti masėms kiekvieną Anglijos valdžios daromą kolonistams skriaudą—dažnai ją padidindami, dadėdami nuo savęs. Kur buvo reikalas, jie žinojo, kaip tyliai, aplinkiniais keliais akstinti mases prieš savo oponentus. Jie nesiribojo viena vieta bei kolonija: savo veikimo tinklą jie nuolatos turėjo užmetę ant visų kolonijų—vienos vietos arba vienos kolonijos skriaudą mokėjo paversti skaudžiu reikalu visos Amerikos. Pavyzdžiui, kai Anglijos valdžia pradėjo bausti Bostoną už nepaklusnumą arba opoziciją, tai žaibo greitumu bostoniečių reikalas pasiekė visas kolonijas ir uždegė kovos dvasia visus Amerikos kampus.

Kas svarbiausia dabar atžymėti, tai tas, kad šitie Amerikos revoliucijonieriai niekados nepasistatė aukščiau masių. Jie visuomet rėmėsi masėmis, pasitikėdami jomis ir visuomet stovėdami jų pryšakyje. Mažiausiam reikalėliui esant, jie šaukdavo masinius susirinkimus ir tenai mases uždegdavo revoliucine dvasia. Susirinkimus šaukdavo patalpose, užeigose ir net laukuose atvirame ore. Dažnai po tokių susirinkimų išsiverždavo viešos demonstracijos ir net sukilimai prieš Britanijos valdonus. Konservatyviškasis ir reakcinis elementas drebėjo iš baimės prieš tokius masinius pasijudinimus ir arčiau glaudėsi prie oficialios valdžios.

Revoliucijonieriai veikdavo ir slaptai. Vadai laikydavo savo susirinkimus, suformuluodavo reikalavimus, suplanuodavo masinius susirinkimus; susirinkimuose jie išstodavo organizuotai, koncertuotai, su aiškia programa. Juo arčiau prie revoliucijos, tuo didesnis darėsi vadų skaičius, tuo energingiau jie puolė Britanijos viešpatavimą ir ruošė mases kovai.

Nei valstybės organai nebuvo palikti ramybėje. Kolonijų seimeliai buvo paversti revoliucijonierių tribunomis prieš Britaniją. Seimelių sesijose jie sakydavo ugningas prakalbas ir rodydavo masėms Anglijos užmačias išrėdytoje ir dar pabaisintoje formoje. Pavyzdžiui, Virginijos seimelyje garsusis oratorius Patrick Henry sušuko: *"Taquin ir Caezaris, kiekvienas turėjo savo Brutų; Charles Pirmasis turėjo savo Cromwellą; ir George Trečiasis tegul pasimokina iš jų pavyzdžių."* Seimelio konservatoriai sukilo ir pradėjo šaukti: "Išdavystė! Išdavystė!" Henry atsisuko į juos ir pareiškė: *"Jei tas reiškia išdavystę, tai naudokitės ja!"*

Arba, pavyzdžiui, kai Massachusetts Kolonijos seimelio nariai išgirdo, kad gubernatorius nutarė seimelį paleisti (išvaikyti), tai jie užsidarė duris ir atsisakė išsiskirstyti pirma, negu padarė reikalingus tarimus ir išrinko komitetą susisiekti su kitomis kolonijomis bendram veikimui prieš Britaniją. Tai buvo atviras Mass. seimelio išstojimas.

Kolonistai puikiai mokėjo išnaudoti savo interesams ir tarptautinę diplomatiją. Jie turėjo savo gabius ir ištikimus pasiuntinius toje pačioje Britanijoje—Henry Laurens iš South Carolina, Josiah Quincy iš Massachusetts, Arthur Lee iš Virginijos ir, iš visų jų gabiausį, "seną politinį vilką" Benjaminą Franklіną iš Pennsylvanijos. Šitie atstovai ten gynė amerikiečių interesus ir gudriai išnaudojo Britanijos valdančioj klasėj skirtumus—Whigų partiją prieš Torių partiją. Dar 1768 metais Franklinas rašė iš Londono: *"Juo daugiau aš mąstau ir skaitau šituo klausimu, tuo daugiau susistiprina manyje mintis, kad vidurio doktrinos negalima išlaikyti."* Reiškia, atviras susikirtimas su Anglija ir pilnas atsiskyrimas nuo jos yra neišvengiamas. Jis savo laiškais drąsino amerikiečius laikytis vienybės ir nepasiduoti. *"Jei jūs pasidalinsite, jūs prapulsite,"* sakė jiems Franklinas. Bet, girdi, jeigu išvien laikysitės, jūs pasieksite savo tikslą.

Savo draugų ir simpatikų pagelba Anglijoje Franklinas mokėjo patirti Britanijos valdžios ir jos agentų Amerikoje slaptus suokalbius ir skymus. Pavyzdžiui, Massachusetts gubernatorius Hutchinson privatiniai buvo parašęs Londono valdžiai, jog nereikią paisyti Amerikos "agitatorių" ir patarė pakeisti Mass. Kolonijos čarterį. Bet šį laišką Franklinas gavo pirma, negu Londono vyriausybė ir tuojau jį atsiuntė kolonistams. O čia revoliucijonieriai to tik ir laukė, idant sukelti audrą prieš gubernatorių, kaipo prieš suokalbininką. Jie tą laišką atspausdino lapeliu ir paskleidė po visas kolonijas. Hutchinsonas buvo visur ujamas, niekur nebegalėjo nei akių parodyti prieš kolonistus.

Franklinas ir kiti kolonistų atstovai laiškais ragino amerikiečius šaukti susirinkimus, priimti rezoliucijas su įvairiais reikalavimais ir nuolatos jomis bombarduoti Londoną. Jie turėjo slaptus ryšius su Whigų (liberalų) partijos vadais—Pitt, Barre, Wilkes—ir padėjo jiems mušti Torių partijos reakcinę politiką. Jų tos pastangos buvo taip sekmingos, kad kai prasidėjo karas tarpe Anglijos ir Amerikos Kolonijų, tai Britanijos karinės ekspedicijos pryšakin buvo pastatytas Whigų simpatikas Sir William Howe. Spėjama, kad Howe galėjo Washingtono armiją apsupti ir visai sunaikinti 1776 metais ant Long Island, bet nepasistengė, leido jai pasprūkti ir vėliau atsigriebti.

Kai 1777 metais Anglija dar norėjo pasigauti amerikiečius ant prižadų, Benjaminas Franklinas prikalbino Francūzijos valdžią ateiti pagelbon: pasirašė sutartį, kad nebus ginklai padėti nei iš vienos pusės, kol Amerikos nepriklausomybė nebus pilnai laimėta. Tai buvo gruodžio mėnesį. Tuojau iš Francūzijos pradėjo Amerikon keltis laivai ir kareiviai.

Ar amerikiečiai mylėjo Francūziją, prieš kurią dar tik 1763 metais baigė kruviną karą? Ne, nemylėjo. Bet jie panaudojo kontradikcijas tarpe Britanijos ir Francūzijos savo naudai.

Gerai organizuotas ir sistematiškai pravestas sabotažas ir boikotas buvo kita kolonistų priemonė prieš Britaniją. Šiose pastangose labai puikiai atsižymėjo kolonijų moterys. Pavyzdžiui, Bostono Liuosybės Dukterys pareiškė: *"Mes, dukterys tų patrijotų... su džiaugsmu prisidedame prie jų, atsisakydamos gerti įgabentą arbatą su viltimi išblaškyti tas užmačias, kurios siekia atimti iš visuomenės viską, kas yra vertinga gyvenime."* Nuo moterų neatsiliko jaunimas. Harvardo Universiteto studentai 1768 metais nutarė nevartoti tų "nelemtų žolių," tai yra, arbatos, įgabentos iš Anglijos.*

*Mary Caroline Crawford: **Old Boston Days and Ways**, p. 25. **1909.**

Kai kolonistai sukėlė audrą prieš Britanijos valdžios uždėtus taksus, tai visų pirma ne tiek dėl jų kiekio, kiek dėl principo. Jie buvo nusistatę, kad Amerika priklauso amerikiečiams, kad Britanija neturi teisės juos varžyti ir laikyti savo pavaldiniais. Kai protestų, reikalavimų ir boikoto priversta Britanija taksus atšaukė, kolonistų vadai greitai surado kitas priežastis jai priešintis. Pavyzdžiui, jie padarė didžiausį argumentą prieš pasimojimą pastoti kelią amerikiečių prekybai su kitais kraštais. Jie šį klausimą padarė kolonijų gyvybės reikalu.

AMERIKOS revoliucijonieriai puikiai suprato ir organizacijos reikšmę. Jie turėjo išvystę labai plačią pusiau slaptą, pusiau legališką masinę organizaciją po vardu *Laisvės Sūnūs* (Sons of Liberty), kuri buvo paremta paprastais darbo žmonėmis—amatninkais, tarnais, farmeriais, jūrininkais. Šios organizacijos veikla sudaro labai įdomią ir pamokinančią Amerikos istorijos dalį.

Laisvės Sūnūs buvo ta organizuota revoliucijos jėga, kuri viską jautė, viską matė, visur veikė. Rašytojas C. H. Livermore šitą judėjimą teisingai pavadino *"politiniu ir socialiniu artizanų demokratijos sąjudžiu."* Kai reikėjo vadų suplanuotą boikotą pravesti, visa našta krito ant Laisvės Sūnų. Arba kai reikėjo svyruoklius padrąsinti bei sustiprinti, arba Britanijos agentus ir Torius sudrausti, darbas buvo Laisvės Sūnų. Jie nė valandėlei nedavė ramybės tiems, kurie bandė, taip sakant, "sėdėti ant tvoros," arba simpatizavo Britanijai. Jie "apuostinėjo" ir sužinojo, kas kur ką perka. Ir nelaimė buvo tam, kurį Laisvės Sūnūs sučiupo perkant Britanijos arba jos laivais atgabentus produktus! Jie nesiskaitė su jokiais legališkumais, nes tie legališkumai buvo jau seniai pasidarę priešingais revoliucijos interesams. Nusitarė ir pravedė gyveniman—įstatymai ar ne įstatymai. Pavyzdžiui, Britanijos parlamentas išleido Stampų Aktą (Stamp Act) ir bandė užkarti amerikiečiams, Laisvės Sūnūs pareiškė: *"Mes verčiau kovosime iki kelių braidydami kraujuose, negu leisime šitą Stampų Aktą pravesti gyveniman."* Tai buvo be galo aštrūs žodžiai, bet dar stipresnis buvo Laisvės Sūnų pasiryžimas nepraleisti jokios Londono viešpačių sauvalios. Tą greitai pamatė ir pati Britanija, kuri, tačiau, dabar jau buvo žūt-būt pasiryžus kolonistus paklupdyti ant kelių.

Dar 1765 metais pradėjo eiti gandai, kad Anglija žada atsiųsti Amerikon kariuomenę ir suvaldyti amerikiečius. Laisvės Sūnūs pasiruošė spėką pasitikti spėka. Tuojau visose kolonijose buvo nutiestas militarinių organizacijų tinklas. Ir, žinoma, jos nebuvo paliktos tuščiomis rankomis laukti priešo ginkluotų jėgų: jos buvo aprūpintos ir ginklais.

Laisvės Sūnūs nesidrovėjo pavartoti revoliucinį terorą prieš Britanijos agentus ir prieš tuos kolonistus, kurie vienaip ar kitaip simpatizavo bei padėjo priešams. Kur neužteko rimto pagrumojimo, buvo pavartota spėka. Taip vadinami stampų arba taksų kolektoriai niekur nesijautė saugiais. Nemažai būdavo suruošiama viešų išstojimų Bostone, New Yorke ir kituose centruose.

Gal geriausia kolonistų pasiryžimą išreiškė kapitonas Nathan Hale, kuris, laike karo pasiųstas patirti anglų pozicijas, buvo sugautas ir nuteistas mirti. Eidamas mirtin jis pareiškė: *"Man gaila, kad tik vieną gyvybę teturiu atiduoti savo kraštui."*

KLAIDINGA būtų, tačiau, vaizduotis, kad Amerikos revoliucinė srovė buvo kietai suvienyta visais didžiaisiais klausimais. Jau tas faktas, kad ji savo socialiniu sąstatu apėmė daug klasių, pasako, jog ji negalėjo būti perdėm vienodo nusistatymo. Kolonistų tarpe buvo konservatyviška srovė, kurią Pirmajame Kongrese (1774 m.) atstovavo John Dickinson ir Joseph Galloway iš Pennsylvanijos, ir John Jay ir Philip Livingston iš New Yorko; vidurinė srovė, kuri da svyravo ir abejojo ir kurios tipišku atstovu Kongrese galima buvo skaityti Jurgį Washington iš Virginijos; ir kairioji srovė, kuri jau nedvejotinai stojo už ginkluotą kovą su Britanija ir už pilną Amerikos nepriklausomybę. Šitai srovei Kongrese vadovavo Samuel Adams iš Massachusetts, Patrick Henry ir Richard Henry Lee iš Virginijos, ir Christopher Gadsden iš South Carolinos. Prie vidurinės srovės iš sykio prisiskaitė ir Benjaminas Franklinas su Tomu Jeffersonu.

Šis Pirmasis Kontinentalis Kongresas skaitomas Amerikos tautos pagimdytoju. Kiekviena srovė turėjo savo planą. Dešinioji srovė per savo vadą Joseph Galloway pasiūlė įsteigti pastovų Kontinentalį Kolonijalį Kongresą, kuris susirinkimus laikytų Philadelphijoj ir kurio darbas būtų tik pasitarti su Britanijos Parlamentu dėl įstatymų, kurie apeina Amerikos Kolonijas. Šita srovė buvo griežtai priešinga nepriklausomybei arba bet kokiam aštriam susikirtimui su Britanija.

Iš sykio atrodė, kad dešinieji savo poziciją pravarys. Bet "kairiasparniai" atlaikė savo kokusą ir nutarė paskelbti Galloway grupei griežtą kovą. Kongresas Galloway planą atmetė ir nutarė parašyti Britanijos valdžiai skundų rezoliuciją, išleisti atsišaukimą į Britanijos, Amerikos ir Kanados žmones, įkurti Amerikonišką Susivienijimą ir sustabdyti visokią prekybą su Britanija. Ko betrūko, tai atviro nepriklausomybės paskelbimo.

Kongresas posėdžius baigė spalių mėnesį ir nutarė vėl susirinkti gegužės mėnesį 1775 metais, jeigu Britanija amerikiečių reikalavimo nepatenkintų.

(Bus daugiau)

Nė vienas Tarybų Lietuvos sostinės svečias neišvyksta iš miesto, nepasigėrėjęs jo senamiesčio architektūros perlais, nepabuvojęs naujuosiuose Vilniaus rajonuose.

Nuotraukose: Vilniaus senamiestis ir naujasis Lazdynų rajonas. A. Purlio nuotraukos

MAISTAS IR VAISTAS

Apie bulves ir jų maistinę reikšmę

"Visada mėgau ir mėgsiu bulves. Bet apie jų maistines savybes ne ką težinau. Tegirdėjau, kad jas sveika valgyti. Kodėl!? Įdomu, ir iš kur bulvės atkeliavo pas mus?" — klausia namų šeimininkė O. Svarbutienė iš Alytaus.

Bulvės į mūsų virtuvę atkeliavo ne taip jau lengvai. Jas prieš 400 metų iš tolimos Peru šalies atsivežė ispanų jūrininkai. Europoje bulvės plito gana anekdotiškai. Ispanai ir italai ilgą laiką nepažįstamo augalo vaisius valgė žalius. Virti ir kepti susiprasta gerokai vėliau. Prancūzijoje bulvės buvo labiau vertinamos už jų žiedus. Kilmingosios damos tais žiedais puošė savo plaukus. Rusijoje apie bulves sužinota Petro I laikais. Dvariškiai jas paskanindavo ne druska, o cukrumi. Net 1800 m. bulvių buvo taip maža, kad jas dovanodavo šventėms. Augindavo vaistams. Valstiečiai svetimtaučio augalo nenorėjo įsileisti į savo daržus, nes popai jo gumbus vadindavo velnio obuoliais. Į Lietuvą bulvės galėjo patekti iš Rusijos arba Lenkijos. (Apie jų agrotechniką praeityje "Žemės ūkis" rašė š. m. Nr. 5 ir anksčiau.)

Šis maistingas augalas ne vienais metais padėjo vargo žmonėms išvengti bado. Sumažėjo susirgimų skorbutu, nes bulvės turi nemaža vitamino C (vidutiniškai 15 mg 100 gramų gumbų). Tiesa, jo kiekis kinta. Jei kasant būna apie 35, tai gruodžio mėnesį belieka 14, o paskutiniaisias pavasario mėnesiais — vos 6—7 mg 100 g bulvių. Dar mažiau jo išsilaiko sudygusiuose, apšalusiuose, sumuštuose ar ligotuose gumbuose. Daugiau vitamino C išlieka, laikant bulves tamsoje, 4° šilumoje.

Per dieną žmogui rekomenduojama suvalgyti 265 g bulvių. Tai maždaug 3 vidutinio stambumo gumbai. Aišku, vieną dieną jų galima suvalgyti daugiau, kitą mažiau. Žiemą iš tokio kiekio bulvių, jei jos gerai paruošiamos, mūsų organizmas gauna apie 40 proc. vitamino C. Baltymų jose mažai — tik apie 2 proc. Bet jie turi didelę biologinę vertę. Bulvių kaip ir mėsos, žuvies ar kiaušinių baltymai sudaryti iš amino rūgščių, labai reikalingų žmogui.

Pagrindinė energetinė medžiaga bulvėse — krakmolas. Vidutiniškai jo esti 18 proc. Nuo krakmolo kiekio priklauso ir bulvių kaloringumas. Suvalgius 100 g, organizmas gauna 74 kalorijas. Kas vengia bulvių, praranda daug kalio, mineralinių druskų, kurių šarminės savybės įgalina neutralizuoti rūgščių persvarą, susidarančią, vartojant mėsą, žuvį, kiaušinius, sūrį, duoną. Per didelis šių rugščių kiekis organizme gali būti inkstų, podagros ir kitų susirgimų priežastimi. Būtent dėl to mėsą reikėtų valgyti ne su duona bei kitais produktais iš miltų, kurie taip pat turi nemaža rūgščių, o su bulvėmis bei kitomis daržovėmis.

Kaip minėjome, bulvė bulvei nelygu. Sudygusiose ir pažaliavusiose atsiranda solanino. Verdant skustas bulves, ši nuodinga medžiaga ištirpsta vandenyje, ir jo nebereikėtų vartoti sriuboms ar padažams. Beje, vandenyje taip pat tirpsta bulvėse esantys vitaminai ir mineralinės druskos. Todėl jas skusti patartina prieš pat verdant, o virti — prieš pat valgant. Vandenyje ilgai nelaikykime smulkiau supiaustytų bulvių. Verdant dėkime į vandenį, kurio temperatūra ne mažesnė kaip 60°. Vitamino C daugiausia suyra, kai jo temperatūra tesiekia 40°.

Nepervirkime bulvių. Paruoštos kankamas laikas 20-25 min. Nelaikykime ilgiau nesuvalgytų. Pastovėjusios kelias valandas išvirusios, vitamino C jos beveik visai nebeturi. Daugiau jo išsilaiko riebaluose keptose arba virtose neskustose bulvėse.

Leokadija Kadziauskienė
Biologijos mokslų kandidatė
Iš Lietuvos žurnalo "Žemės Ūkis", 1975.11.

Balys Sruoga

Vasario 2 dieną sukanka 80 metų, kai gimė (1896) Balys Sruoga, lietuvių rašytojas, literatūros tyrinėtojas, teatrologas.

Spaudoje Balys Sruoga ėmė reikštis dar mokydamasis Panevėžio realinėje mokykloje. Ją baigęs, įstojo į Peterburgo Miškų institutą, bet jį metė ir studijavo filologiją Maskvoje, vėliau Miunchene. 1924 metais B. Sruoga apsigyveno Kaune. Universitete dėstė rusų literatūrą ir visuotinę teatro istoriją. Šiuo laikotarpiu B. Sruoga parašo dramas "Milžino paunksmėje", "Radvila Perkūnas", "Baisioji naktis", "Aitvaras" ir kitas.

Nuo 1940 metų B. Sruoga — Vilniaus universiteto profesorius. Atkūrus Lietuvoje Tarybų valdžią, parašė kantatą "Lietuvos keliu", numatomai lietuvių meno dekadai Maskvoje, rašė dramą "Apyaušrio dalia".

1943 metais, Lietuvos jaunimui atsisakius stoti į fašistų kariuomenę, pralaimėję prie Stalingrado hitlerininkai griebėsi teroro prieš lietuvių tautą ir jos inteligentiją. B. Sruoga pateko į Štuthofo koncentracijos stovyklą.

1945 metais, Tarybinei Armijai išvadavus Štuthofą, B. Sruoga grįžo į Tėvynę, ėmė dirbti kūrybinį darbą, profesoriauti Vilniaus Valstybiniame universitete. Tačiau metai, praleisti fašistinėje koncentracijos stovykloje, suardė rašytojo sveikatą: 1947 metais Balys Sruoga mirė.

Paskutiniais metais B. Sruoga parašė dramas "Apyaušrio dalia", "Barbora Radvilaitė", koncentracijos stovyklos memuarų knygą "Dievų miškas". Ši knyga, nepaisant kai kurių ideologinių trūkumų, atsiradusių dėl jos autoriaus pasaulėžiūros ribotumo, vertingas meninis kūrinys, svarbus dokumentas, demaskuojantis hitlerinę santvarką, kaltinamasis aktas fašizmui.

Jis sveikina

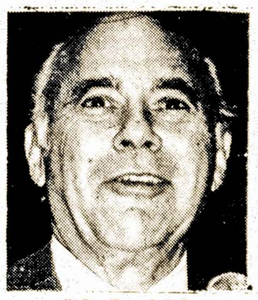

John Randolph

Šis žymusis televizijos ir estrados aktorius prisiuntė laišką pažangiečių dienraščio "Daily World" administracijai. Jis sako, kad jis dienraštį skaito, kad jo turinys jam labai patinka ir kad šiame dienraščio vajuje jis linki pilno pasisekimo.

Gerald Fordas ir Ronald Reaganas kovos arenoje.

Daina gyveniman įaugęs

Kipro Petrausko gimimo 90-osioms metinėms

Šiandien minime vieno iš lietuvių operos kūrėjo, didžiojo dainavimo meistro, TSRS liaudies artisto Kipro Petrausko gimimo devyniasdešimtmetį.

Susipažinau su didžiuoju dainininku jau sidabriniu šerkšnu padabintais plaukais, einančiu savo gyvenimo rudens taku. . .

Nieko nenustebinsiu sakydamas, kad Kipras Petrauskas buvo asmenybė, didelis menininkas. Jis tvirčiausio ąžuolo šakimis įaugo į operos meno dirvą, nes šiame mene paslapčių jam nebuvo.

Vaikystėje ir ankstyvoje jaunystėje aš girdėjau ir žinojau dainininką Kiprą Petrauską, klausiausi jo įstabiai dainuojamų "Tris dienas, tris naktis", "Ant marių krantelio", "Dul dul dūdelė". . . Kai pajutau "turįs balsą" — tenorą, ėmiau pamėgdžioti dainininką, jo dainavimo manierą. Gaila, nesu beveik matęs jo operos scenoje, regėjęs daugelio jo sukurtų nepakartojamo žavesio, neblėstančios šlovės apgaubtų vaidmenų — pusšimčio metų skirtumas tarp mūsų išbraukė šios laimės galimybę. Geriausiai pažinojau Kiprą Petrauską kaip pedagogą, tiksliau sakant, vokalo mokytoją. Kipro Petrausko studentu LTSR Valstybinėje konservatorijoje tapau tik nuo trečio kurso.

Kipras Petrauskas Vilniuje

Tuo metu Kipras Petrauskas jau buvo sulaukęs savo gyvenimo gilaus auksinio rudiens, blėso ilgai jame kunkuliavusi jaunatviška energija. Tačiau maestro dirbo labai noriai, savo gilios patirties liepsna sugebėdavo uždegti mokinius. Mokytojas turėjo nepaprastai daug įtakos mano balso vystymuisi ir susiformavimui. Neišmatuojamus vokalo pedagogo turtus jis dosniai dalijo visiems. Kas mokėjo jais naudotis, to kūrybiniame darbe ir šiandien likę ryškių pėdsakų. Kipro Petrausko klasę baigė E. Saulevičiūtė, V. Adamkevičius, L. Muraška, V. Rubackis. Jo pavydėtino operos dainininko stažo (daugiau kaip penkiasdešimties metų!) saugykloje — ištisa tenorų dainavimo enciklopedija. Nebuvo kūrinio, kurio nebūtų girdėjęs, kurio nežinotų mūsų maestro. Kiek jis galėjo papasakoti apie dainavimą, kiek garsių dainininkų jis buvo girdėjęs! Esu labai laimingas, kad su profesorium praleidau daug laiko, klausydamasis jo reikšmingų žodžių, dainuodamas jam.

Tapau solistu. Pradėjau dainuoti operose "Romeo ir Džiuljeta", "Hofmano pasakos", "Eugenijus Oneginas", "Traviata". . . Ir tada man dar labiau atsiskleidė Mokytojo žodžių tiesa ir galia. Po spektaklio profesorius pasakydavo tik keletą žodžių, bet kaip tik tuos, kurių labiausiai reikėjo. Mano spektaklių metu visad būdavo salėje, užeidavo į grimo kambarį, mokydavo, patardavo. Prisimenu, kartą nevykusiai padainavau vieną spektaklį — balsas buvo "ne formoj". Kadangi profesorius tikėjo, jog turiu pakankamai artistinių gabumų, labai nustebo dėl blogo sceninio interpretavimo. Įsiminė visam gyvenimui jo žodžiai: "Jei balsas "ne formoj", išryškink interpretaciją — po ja privalai paslėpti dainavimo bėdas. Juk operos menas ir dainavimo, ir vaidybos, ir daugelio kitų komponentų sintezė".

Daugelis mano ir teigia, kad praeities didieji menininkai buvo tik dainininkai. Tai netiesa. Kipras Petrauskas, turėdamas retą gamtos dovaną — ir balsą, ir artistiškumą, turėjo ir puikią scenos mokyklą, buvo nuostabus aktorius. Sakykim, lengva vaidinti Volodią R. Ščedrino operoje "Ne vien tik meilė", nes čia — eilinė buitis, bet pabandyk nemokėti valdyti kūno klasikos veikaluose! Profesorius žinodamas, kokie svarbūs šie dalykai, ir kad jie įgyjami kaip tik konservatorijoje, skyrė daug demesio sceninio judesio disciplinai ir buvo labai reiklus. Jis pasakodavo apie savo darbą Peterburgo Marijos teatre, kūrybinį bendravimą su įžymiaisiais rusų dainininkais — F. Šaliapinu, L. Sobinovu, A. Neždanova, D. Smirnovu. Mūsų teatro scenoje jis puoselėjo realistines rusų operos meno tradicijas.

Maestro mėgo bendrauti su savo mokiniais. Jis buvo aistringas žvejys — mego Metelių, Daugų ežerus, Merkį. Dabar savojo Merkio, pamėgtų jo vietų nebeatpažintų. Viskas taip pasikeitė. . . Paluknės miestelis grąžindavo Mokytoją į mielus jaunystės prisiminimus. Lankydavom jo brolio Miko kapą Dusmenyse. Nepamirštamos tos ilgos kelionės. Dabar man rodos, kad maestro buvo ne tiek "užkietėjęs" žvejys, kiek jam malonus būdavo ruošimosi sujudimas, kelionė su dainomis (visi būtinai turėdavom pritarti), seni bičiuliai prie žydrųjų vandenų, turistiški pietūs. . .

Nemėgo Kipras Petrauskas koncertinės estrados — dainuodavo joje retai. Man teko girdėti koncertuose tik jo dainuojamą ariją iš Dž. Verdžio "Kaukių baliaus", B. Dvariono "Žvaigždutę", populiarias "Ne margi sakalėliai" bei "Saulutė raudona". Puikiai mokėjo dainuoti romansus, liaudies dainas. Būdamas liaudies vaikas, geriau negu mes dabar pažindamas lietuvių liaudies dainą, Kipras Petrauskas ją vilko klasikos rūban, neatsisakydamas itališkojo belkanto.

Ilgomis kelionių valandomis, kai mudviejų — mokytojo ir mokinio — balsai susiliedavo iki šiol nepamirštamoj dainoj "Prapuoliau, motula, prapuoliau, senoji", giliai pajusdavau liaudies dainos dvasią, jos savitą, nepakartojamą, paprastą grožį, o mielame dzūkavime — šviesius savo Mokytojo gimtinės vaizdus, meilę gimtajam kraštui.

Virgilijus Noreika
TSRS liaudies artistas

Visoje šalyje pagerbtas

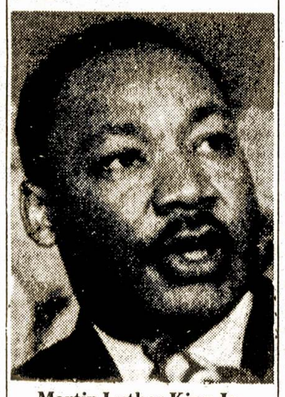

Martin Luther King Jr.

Sis drąsus Amerikos juodųjų žmonių vadas ir kovotojas buvo 1968 metų balandžio 4 dieną nušautas. Sausio 15 dieną įvyko daugybė masinių susirinkimų bei sueigų paminėjimui jo 47-to gimtadienio. Jo atminimas kasmet siejamas jo gimtadieniu. Šiemet ypatingai iškiliai buvo jis pagerbtas.

Ta proga visur buvo keliamas reikalavimas, kad jo nužudymas būtų iš naujo ištirtas. Žymus veikėjas Jesse Jackson savo kalboje pareiškė: "Labai daugelis mūsų manome, kad pati valdžia dalyvavo sąmoksle nužudyti Dr. Martin Luther King". Jis mano, kad naujas tyrinėjimas tą nuomonę patvirtintų.

Abi nubaustos amžinu kalėjimu

San Francisco, Cal. — Pirmiau pasikėsintoja prieš prezidentą Fordą Miss Lynette Alice Fromme buvo nubausta amžinu kalėjimu, o dabar to paties susilaukė ir pasikėsintoja Miss Sarah Moore. Išnešdamas prieš Moore nuosprendį, teisėjas Samuel Conti apgailestavo, kad įstatymas neleidžia jį nubausti mirtimi.

Abidvi jos už 15 metų galės pagal federalinį įstatymą, išeiti laisve.

JOS ATVERIA GINTARO GROŽĮ

Palangos gintaro cecho darbo pirmūnės seserys Gražina ir Birutė Jankauskaitės

Seniausias pajūryje yra Klaipėdos "Dailės" kombinato Palangos gintaro cechas. Jame dirba apie šimtą žmonių — daugiausia gintaro šlifuotojai, poliruotojai, montuotojai — meistrai, kurie atkuria dailininkų konstruktorių modelių etalonus.

Cechas garsus tiek savo sukurtais etalonais, tiek darbų kokybe. Kasmet gintaro dirbiniai siunčiami į sąjungines ir užsienio parodas ir ten gerai vertinami.

NUGRIMZDĘS NAMELIS

A. P. Gabrėnas

Praeitą vasarą, liepos mėnesį dar kartą — jau šeštą — teko lankytis Tarybų Lietuvoje, Vilniuje, Dainų ir Šokių festivaly, na, ir plačiau pavažinėti po mano gimtinį kraštą.

Tie Lietuviai, kurie jau svietur yra gimę, nuvažiavę — o jų daug važiuoja — aplankyti savo tėvų gimtines — gal ir netaip jautriai įdomaujasi visais Lietuvos kampeliais. Tačiau mes, kuriems pirmas kvepteléjimas buvo Lietuvos tyru oru, o pirmas reginys — Lietuvos žydriosios saulutės spinduliu tęsis skverbiančių į bakužę samanotą per mažą langelį, žiupnis ir jau paaugėjus, pirmieji Lietuvos gamtos grožio vaizdai, labai jautriai, kad ir po krūvos metų svietur, skatina domėtis visu tuo, ką tik mes dar prisimenam iš savo kūdikystės ir vaikystės dienų.

Būdamas Lietuvoje nuo liepos 18-osios iki 28-osios, noriu kad ir trumpai, pasidalinti įspūdžiais su **"Laisvės"** skaitytojais. Bet mažai tebuvo plačiau parašyta apie tą visų užmirštą vietelę, kurioje esu gimęs. Kai kas gal paklaus: "Jei ji visų užmiršta, tai kam apie ją ir rašyt?" Tačiau man ji yra **brangiausia** visame pasaulyje, dėl to, kad aš ten pradėjau kurti savo vaidintuvėje vaizdus ir svajones, kurios nubloškė mane į platųjį pasaulį ir jo gyvenimo verpetus.

Nuo liepos 25-os iki 28-os mano įspūdžiuose buvo tuščias lapas. Per tas tris dienas keliavau po Lietuvą ir nebuvo laiko rašyt.

Jei tiksliai prisimenu, tai, rodos, liepos 25-osios rytą, mano sūnėnas Antanas ir dukterėčia Regina atvyko į Gintaro viešbutį ir mane vežė į mano gimtinę, Miežiškių miestelyje, prie Gitėnų kaimo, buvusiam Užkalnių vienkiemelyje, dabar vadinamą **Valakais**.

Iš Vilniaus, pro Širvintą, beveik iki Ukmergės, eina greitkelis, kuris eis į Rygą, kai bus baigtas tiesti. Dalis greitkelio, nuo Vilniaus beveik iki Ukmergės, nenusileidžia beveik nė vienam mūsų amerikiečių greitkeliui. Estetiniu atžvilgiu kaip kur dar ir gražesnis. Jo dvi linijas lygaus kaip stalo viešk elio į priekį ir dvi linijos atgal skiria plati žalia juosta. Greitkelio abi šalikelės apželdinamos akį patraukiančiais medeliais. Nors vairuotojas ir neturi laiko spoksoti į gamtovaizdį, bet jis kvėpuoja oru, kuris turtingas deguoniu iš apylinkės žalumynų. Sankeleiviai gali džiaugtis gamtos grožiu neribotai.

Jau rugiapjūtė. Pievos nušienautos. Laukuose jūros kviečių ir rugių, kurie galvas nulenkę laukia savo eilės. Brandumas ir ilgumas tų varpų mane stebino. Jos apie 6 colių ilgio. Šen ir ten matosi ganyklos, kuriose karvės ganosi dobilų atžalynuose. Mano laikais Pušinavos kaime apie tokias karvių ganyklas nebuvo galima net sapnuoti. (Pušinava, kur aš nuo 4 iki 16 metų augau, randasi Šiaulių rajone, Radviliškio parapijoje, kaip tuomet apylinkės būdavo vadinamos, ir Polekelės Filijos maža medinė bažnytėlė Daujatavos dvaro šešėlyje).

Iš Ukmerges, Panevėžio—Radviliškio linkme važiuojam toliau. Greitkelis iki čia dar neatsikasė. Bet dviejų linijų asfaltuotas kelias, aplinka puošia kolūkių pastatai. Šen ir ten baltuoja šimtavietės karvidės su kyšančiais iš jų kaminukais, kurie ne dūmtraukiai, bet karvidžių vėdinimo įrengimai. Ten, medelyne, švytri kolūkio centraliniai pastatai. Ten, ant kurtinio pasistiebęs, skiauterėtas gaidys, rodos, išdidžiai užgiedos **ka-ka-rie-o-o**. Bet jis netikras gaidys. Ten tik ant stiebo užtubdyta gaidžio pavidalo skardinė vėjo linkmės rodyklė.

Artindamiesi prie Panevėžio, pradedam tilteliais šokinėti per garsiąją upę Nevėžį. Čia ji dar neplati, tik vingiuota. Sūnėnas man sako, kad dar daug kartų mes per ją šoksime, kol pasieksime Panevėžį. Lyg per sapną, prisimenu, kad vienoj tos vingiuotos upės pakrantėje aš gaudydavau varliagalvius, kuomet mano mamytė Nevėžyje skalbdavo žluktą. Tas vingis tur būt buvo arčiausias Užkanių vienkiemeliui.

Bematant, jau ir privažiavom Gitėnus, arčiausią kaimą Užkalnių viekiemeliui.

Užsukam į vieną Gitėnų kaimo dar iš senovės užsilikusią gyvenvietę. Čia, prie gilaus šulinio, iš kurio vandenį traukia kibirais jau nebe svirčia, bet reteži vyniojančiu velenu, stovi šviesiaplaukis, gal kokių 28 metų vyrukas. Teiriaujamės pas jį, kur čia Užkalnių vienkiemelis. Jis to tokio nežino. Tačiau lyg kada girdėjęs jo tėvelį kalbant apie tokį vienkiemelį. Dabar ta vieta vadinasi **Valakai**. Jo tėvelis Jonas Skrebė gyvena ten pamiškėje prie paukščių fermos. Jį paklausus, gal jis daugiau ką pasakytų.

Vyrukas mums parodo keliūkštį, kuris atsiplėšia nuo vieškelio ir slenka į pietvakarius. "Dabar sausa. Nuvažiuosite", jis mums sako.

Nuvažiuojam, gal apie kilometrą, į paukščių fermos kiemą ir matom krepką senioką, triūsiantį po kiemą. Tai Jonas Skrebė, apie kurio šeimą man mamytė daug yra pasakojus. Tačiau jis gimė 1910 metais, o mano tėvelis pardavė Gitėnų kaimui Užkalnių viekiemelį ir nusikraustė į Pušinavą dar 1900 metais, kuomet aš dar buvau tik 4 metukų.

Se tau, kiški, pasternokai! Ir surask, kad nori, savo gimtinę. Tačiau, taip toli atvažiavęs, bandysiu.

Jonas, permetęs savo dar žvalia akimi mūsų mašiną, mūs klausia: "O iš kur jūs ir kas tokie?" Mes sakom: "Gabrėnai iš Vilniaus ir vienas net ir iš Amerikos".

"Oh, taip. Aš nuo savo tėvuko esu girdėjęs apie jus, bet niekados nesutikau nei vieno iš Gabrėnų. O ko jūs norit?"

Mes jam paaiškinom, kad amerikietis Gabrėnas yra čia gimęs dar devynioliktame šimtmetyje ir norėtų pamatyt Užkalnių vienkiemelį. Skrebė mum sako, kad, pagal jo tėvuko pasakojimą, tas vienkiemėlis buvęs lyg šašas Gitėnų ganyklų pašonėje. Jį nupirkus nuo Jono Gabrėno ir jo uošvienės, našlės Petronienės, triobelės buvo nugriautos ir žemė paversta ganyklomis. Dabar jau užželdinta mišku. Ta vietelė, kur triobelės stovėjo, dabar vadinasi **Valakais**. Katroje vietoje tribelės stovėjo, sunku atspėti. "Čia, per mišką, į pietus eina keliukas. Bet praeitą žiemą buvo nelabai šalta, žemė neįšalo, tai traktoriai tą keliuką taip išvagojo, kad vargiai su mašina juo bus galima važiuoti. Einam pėsti", Skrebė mum sako.

Na, einam. Skrebė veda, o mes jį sekam. O jau miško gražumas — visur pilna žemuogių, mėlynių ir, iš tamsiai žalių samanų kilimo, galvas kyšojančių baravykų! Bet aš čia neatėjau grybauti, o savo gimtinės ieškoti. Na, ir vėl, išvagotu keliūkščiu (aš net ir keliaklupščiais) einam tolyn. (Gal mano sūnėnui ir dukterėčiai dingtelėjo į galvą, "kodėlgi tam mūsų dėdei jau taip svarbu, kad jis net keliaklupščiais ieško tos vietelės". Bet, iš mandagumo, jie man to nesakė.

Tačiau ir keliaklupščiavimas neužgožė-netrukdė mano prisiminimų, įgytų prieš tris šimtmečio ketvirtadalius, kuomet aš bėgiodavau po mišką mūsų pakluonėj, matydavau tą žaliąjį kilimą, saulutei sviečiant, dangaraižių eglių šakų šešėliais išrisavotą, kuomet aš valgydavau pilnai prisirpusias, raudonas žemuoges, kuomet aš galvą užvertęs temydavau, pro medžių šakas, beribes dangaus mėlynes, ir kuomet klausydavausi paukštelių čiulbėsio. **O kaip man tuomet buvo linksma!**

Gal dėl to ir dabar primygtinai ieškau tos vietelės, kur patyriau linksmiausias savo gyvenimo valandas.

Miškas praretėjo. Prieinam lyg tai aikštelę. Bet ir ten nieko tokio labai skirtingo nuo miško aplinkos. Tik čia matosi keletas eglučių, kurios skiriasi nuo kitų aukštuolių, lieknaliemenių eglių. Jos žemos, skarotos ir melsvai žalios. Jos panašios į augančias palei gyvenvietes eglutes. Skebė sakō. "Tai čia tur būt stovėjo tavo gimtinis namelis".

Pagalvojau: "Namelis — mano gimtinis namelis! Bet kągi? Ta vietelė nugrimzdus miškuose ir tas namelis paskendęs užmarštyje jūroje".

Tačiau mano vaidentuvėje ir po trijų šimtmečio ketvirčių jis ryškesnis nei bile kada. Man atrodo, kad lyg vakarykščiui aš čia bėgiojau, buvau linksmas ir pyniau juostą svajonių apie ateitį, kiek keturių metų vaikutis pajėgia svajoti.

Jam 90 metų!

James H. Dolsen

Philadelphia, Pa. — Sausio 16 dieną jisai atšventė savo 90-ąjį gimtadienį. Prieš 1919 metus jis buvo Socialistų Partijos veikėjas. Tais metais jis buvo vienas Amerikos Komunistų Partijos įkūrėjų. Ir šiandien jis tebėra kovotojų gretose ir tebesirūpina darbo žmonių reikalais.

Revoliucijos jubiliejui

"Vagos" leidykla Vilniuje pateikė naują Vinco Kapsuko knygos "Caro kalėjimuos" leidimą, skirtą 1905-1907 metų revoliucijos 70-mečiui.

Ši knyga — tai autentiški vieno žymiausių Lietuvos revoliucionierių, gan aktyvaus 1905-1907 metų revoliucijos įvykių Lietuvoje dalyvio užrašai ir atsiminimai, dienoraščiai ir laiškai, beletristiniai kūriniai ir kiti rašiniai, paties autoriaus sujungti į vientisą teminį rinkinį apie caro kalėjimus, kuriuose V. Kapsukas buvo kalinamas. Tai vienas svarbių ne tik V. Kapsuko biografijos, bet ir apskritai Lietuvos revoliucinio judėjimo istorijos šaltinių.

Pirmasis šio veikalo leidimas pasirodė New Yorke 1929 metais — jį pateikė Amerikos Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugija. Vilniuje kūrinys buvo išleistas 1962 metais: jis sudarė V. Kapsuko raštų ketvirtąjį tomą.

Naujai pasirodžiusiame jubiliejiniame leidinyje taip pat išspausdintas Partijos istorijos instituto prie Lietuvos KP CK direktoriaus pavaduotojo R. Maliukevičiaus straipsnis "V. Kapsukas caro kalėjimuose ir ištremtyje".

Priešingi apdraudos mokesčio pakėlimui

Detroit, Mich. — Blue Cross — Blue Shield reikalauja, kad valdžia leistų pakelti mokestį už apdraudą 35 procentais. Tas padidintų firmos metines pajamas $355,-000,000. Jungtinė automobilistų unija griežtai kovoja prieš apdraudos mokesčio pakėlimą.

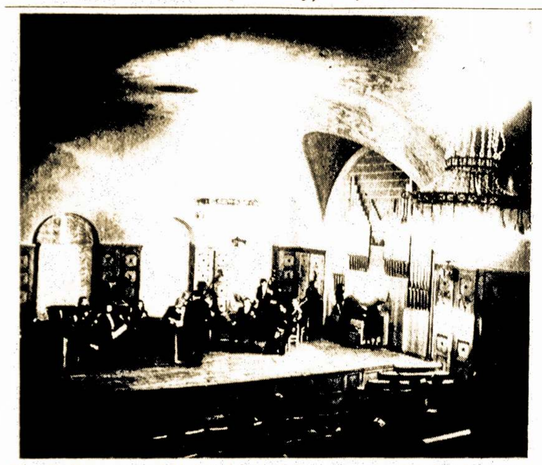

Naujieji vargonai Valstybinės filharmonijos Klaipėdos filialo koncertų salėje.

Naujųjų metų išvakarėse Klaipėdoje buvo surengtas vargonų muzikos festivalis. Uostamiestyje jis vyko pirmą kartą: Lietuvos TSR Valstybinės filharmonijos filialo koncertų salėje sumontuoti originalūs vargonai. Juos pagamino Čekoslovakijos specialistai.

Garbė pirmajam vargonuoti naujuoju muzikos instrumentu buvo suteikta respublikos liaudies artistui, žinomam vargoninkui Leopoldui Digriui.

PAS TOMO MANO ŽMONĄ

LEONAS STEPANAUSKAS

(Tęsinys iš praeito num.)

PO DEŠIMT METŲ

Ar būčiau tikėjęsis, kad "žygis į Alpes" pasikartos? Ir netgi ilgesniam laikui! . . Dabar, 1975 metais, važiavau su popierių prikištu lagaminu. Be Tomo Mano atsivežiau ir kitus dalykus, kurie mane domina. . . Jono Biliūno studijos Ciuriche . . . Putino-Mykolaičio keliai Friburge . . . Ir taip toliau, kaip žmonės sako! . . Ir visa tai — "laisvalaikiui". . . Pagaliau keletas senų svajonių: dar moksleiviu būdamas buvau sau davęs žodį "apeiti" Keturių kantonų ežerą. . . Šį Maironio-Salomėjos Nėries ir kitų mūsų poetų ežerą-tėvynės ilgesio simbolį. . .

O popietės Tomo Mano name?

— Ar jūs žinote, kiek man metų?! — valiūkiškai akimis žybčiodama, klausė manęs Tomo Mano našlė. . .

Truputį susimaišau. . . Nesusigriebiu, ką atsakyti . . . Juk senutei — greitai 93! O kokią šviesią atmintį ji turi, be to, puikiai skaito, rašo ir dar be didesnių sunkumų vaikšto. . .

Ir vaikšto ne šiaip sau po kambarį. . .

Birželio mėnesį (vyro 100-tųjų gimimo metinių proga) nuskrido į Tomo Mano gimtąjį miestą Liubeką. . . Per visą Vokietiją. . . Dalyvavo daugelyje kitų iškilmių.

Gi "užkulisius" mačiau savo akimis. . .

Kaip susijaudino jos "vaikučiai" (65 metų sūnus istorikas profesorius Golas Manas, 56 metų sūnus germanistas profesorius Michaelis, pusamžį perkopusi dukra judri Elizabeta. . . Vis tatai Nidos "gyventojai). Girdi, reikia jėgas ir sveikatą saugoti. . . Į tai Tomo Mano žmona: "Aišku, galima būtų ir kitaip gyventi. . . Bet ar tai būtų gyvenimas?!

Ši moteris popietėmis į magnetofono juostą man vėl pasakoja prisiminimus apie Nidą. . .

Iš visų šitų pasakojimų paties rašytojo Tomo Mano paveikslas iš esmės nesikeičia. . . Užtat papilnėja "rėmai". . . Ypač išryškėja žmonos vaidmuo. Juk tai ji, Katia, iš karto pajusdavo, kas talentingam vyrui gali padėti kūrybos darbe. Katios Mann kaip talkininkės ir draugės portretas — nuostabus! Ji vyrą skatino sunkiom dienom, ištikimai lydėjo į emigraciją. Daug kur paprasčiausiai padėjo kasdieniniame darbe. . . Pavyzdžiui, Nidoje Katia rašo laiškus, perrašinėjo rankraščius; pati pirmoji išklausydavo kas parašyta. . . Rūpinosi visais kasdieniais reikalais. O kokia ji jautri! . .

Tenka dar kartą prisiminti aną, pirmąjį pasimatymą 1965 metais, kai mes dar tikrai mažai buvom pažįstami. . .

Centrinis Tomo Mano archyvas Ciuriche mane pasitiko lediniu mandagumu.

Kažkaip ypač skaudžiai paveikė vienas įvykis. . . Einu kartą į namus ir sutinku savo Stefaną (kambario draugą). Girdi, ko neini į universitetą. . . Labai įdomi paskaita apie Tomą Maną! . . Įžymus profesorius X. atvyko! . . .

Abu nueinam. Auditorija prikimšta germanistų. . . Ką gi matau!? Pirmoj eilėj — Tomo Mano archyvo vedėjas su visais bendradarbiais. . . Ir tais keliais doktorantais, kurie paprastai skaitykloj kartu dirba. Visiems pasakė, o man — "raudonajam" — ne!!

Dar daugiau. . . Radau keletą mane dominančių nuotraukų. Noriu pasigaminti kopijas. . . Girdi, parašykit pareiškimą! Jei "Tomo Mano archyvo (ar draugijos?) vadovybė sutiks. . . Atsakymas bus po. . ." Matau, nesulauksiu savo "kopijų". . . Nuotaika ėmė smukti. Jaučiausi nelemtai. . . Ar tai kažkokia "generalinė" linija, ar tik vedėjo asmeniškos savybės? . . Gal ir asmeniškos! . Betgi Tomo Mano archyvo vedėjo laikysena, dėja, atitiko viešpatavusią ledinę nuotaiką visoje Šveicarijoje. . . Rytų šalių atžvilgiu.

Ne skundo vietoje . . . Paprasčiausiai iš gilumos širdies ištrūko pasakojimai apie tai prie arbatos. . . Kaip suneriino Katia Mann! Ji iš šeimos archyvo parinko keletą Nidos nuotraukų, kurios pavydą pačiam vedėjui sukėlė. . .

Paskui dar toji istorija su filmu!

Atmenu, net nugaravusių "memelenderių" ("klaipėdiečių") laikraštėlyje V. Vokietijoje pasirodė žinutė, kad "Katia Mann . . . žiūrėjo tarybinį filmą apie Nidą. . ." Filmą buvau atsivežęs iš Vilniaus. Lietuvos televizijos gamyba. . . Niekas man nepavedė kažkokią "propagandą" vesti. Tai buvo paprasčiausia literato gudrybė: norėjau šiandieninę Nidą parodyti. . . Padėti prisiminimams atgimti. . . Žiūrėjom "Color-film" salėje. . . Žadėjau šį tą paaiškinti. . . Nė žodžio negalėjau įterpti. Taip gyvai poeto našlei atgijo anos dienos: ji pati be paliovos rodė ranka, kalbėjo. . .

Visa tai praeityje. Centrinėje Tomo Mano parodoje 1975 metais, į kurią atėjo Ciuricho kantono valdžia ir daug įžymių žmonių, tasai liūdnos atminties profesorius — archyvo vedėjas prieina prie manęs ir tiesia ranką:

— Džiaugiuosi, kad ir jūs atvykote! . .

Daug kas turėjo per šį dešimtmetį pasikeisti, jei jis šitaip elgiasi. Nauji vėjai senojoje Šveicarijoje. . .

O Katia Mann po senovei rodo retą pavyzdį pačia geriausia prasme. Jai dešimtasis dešimtmetis plaukia, bet ji — jauna.

Dar kartą į tuos namus . . .

(Bus daugiau)

MONUMENTAS FAŠIZMO AUKŲ ATMINIMUI

H. Labanauskas

MONUMENTAS FAŠIZMO AUKŲ ATMINIMUI

Plačiu žiedu Kauną supa senosios tvirtovės likučiai. Apsamanoję fortai, baterijų pozicijos, išaugusios XIX SIMTMEČIO PABAIGOJE šimtmečio pabaigoje kaizerinės Vokietijos ir carinės Rusijos pasienyje, niūriai nuteikia, dvelkia šalčiu. Šis gynybinis žiedas jau anuo metu neigiamai veikė miesto vystymą: jo pakraščiuose buvo uždrausta gyvenamoji statyba, suvaržytas pramonės įmonių plėtimas. Carinės tvirtovės įgula dalyvaudavo slopinant revoliucinį judėjimą.

Vėliau senieji Kauno fortai išgarsėjo kaip šiurpių fašistų piktadarybių vieta. Ankstyvą 1926 metų gruodžio 27 dienos rytą savo krauju šeštojo forto pilėnus apšlakstė čia sušaudyti drąsūs komunistai K. Požėla, J. Greifenbergeris, K. Giedrys ir R. Čarnas, tapę valdžios užgrobėjų aukomis. Pirmajame forte smetoniškoji buržuazija įrengė bene vieną pirmųjų Europoje dujų kamerą. Toli pasklido kalbos apie niūrųjį, žemėje įmūrytą IX forto kalėjimą, kur drėgnuose kazamatuose dešimtmečius kankinosi bebaimiai lietuvių tautos sūnūs ir dukros.

Įsibrovus į Lietuvą 1941 metų birželyje vokiečių fašistams, per tris okupacijos metus Kauno fortuose hitlerininkai ir lietuviai nacionalistai žvėriškai nukankino daugiau kaip 130 tūkstančių karo belaisvių ir taikių gyventojų. Pačia šiurpiausia masinių žudynių vieta tada tapo IX fortas, okupantų užšifruotas "Įmonė Nr. 1005 B". Čia buvo sušaudyta, o vėliau sudeginta daugiau kaip 80 tūkstančių tarybinių žmonių, Belgijos, Čekoslovakijos, Austrijos, Monako, Prancūzijos, Olandijos ir tolimojo Alžyro piliečių.

Tarybų Lietuvos vyriausybės nutarimu šioje nekaltų žmonių kankinimo ir žudynių vietoje buvo įkurtas muziejus. O dabar čia pradėta memorialinio komplekso fašizmo aukų atminimui statyba.

— Per artimiausius dvejus metus iš pagrindų pasikeis IX forto aplinka, — pasakoja muziejaus direktorius A. Balčiūnas. — Išaugs didingas monumentas fašizmo aukoms, bus pastatytas originalių formų forto muziejus, mirties stovyklos kankinių pagerbimo aikštė, pertvarkyta ir papildyta muziejaus ekspozicija.

Respublikinio konkurso nugalėtojai — skulptorius Alfonsas Ambraziūnas, architektai Gediminas Baravykas ir Vytautas Vielius pateikė originalų memorialinio komplekso išplanavimo ir jo užstatymo projektą. Centriniu memorialo akcentu bus trys didžiulės plastinės skulptūros, kurių aukščiausioji iškils į 30 metrų aukštį. Jos vaizduos tarsi antgamtinių jėgų suplėštą krauju persisunkusios žemės paviršių, kurį ant savo pečių laikys iš šaltos kapo duobės kylantys čia kritusių, bet dvasioje nepalūžusių žmonių figūros — bareljefai. Ir pats paminklas, ir muziejus bus pastatyti iš betono monolito. Naująjį forto muziejų papuoš plačiai žinomo respublikos dailininko Kazimiero Morkūno vitražai, įžymiausių lietuvių skulptorių, tapytojų ir grafikų darbai, pasakojantys apie hitlerinių fašistų siautėjimą Lietuvoje. Taip pat bus restauruotas fortas kalėjimas, kur numatyta įrengti čia kalėjusių įžymiausių lietuvių tautos sūnų ir dukrų atminimo salę.

— Tarybų Lietuvos darbo žmonės visuomeniniam statybos fondui iš asmeninių santaupų ir lėšų, gautų surengus spektaklius, koncertus, parodas, sportines varžybas, paaukojo daugiau kaip 700 tūkstančių rublių.

Kauno priemiestyje. buvusios fašistinės mirties stovyklos teritorijoje, auga didingas monumentas fašizmo aukoms Lietuvoje. Jis visada primins, kad hitlerinė okupacija mūsų krašte nusinešė pusę milijono gyvybių. Jis parodys tikrąjį fašizmo ir lietuvių nacionalistų veidą, kurie dar ir šiandien, dangstydamiesi vaduotojų skraistėmis, maskuoja savo kruvinus darbus. Jis ragins viso pasaulio žmones budėti taikos sargyboje.

Hartford, Conn.

MŪSŲ NAUJIENOS

Prieš kalėdas buvo surengta švenčių "parė". Ją paruošė Laisvės Choro dainininkės Rada, Roberta ir Linda, Helen Carlsons priežiūroje. Salė buvo papuošta labai gražiai, šventiškai. Į pobūvį buvo laiškais pakviesti visi garbės nariai. Ačiū jaunoms šeimininkėms už gražią "parę".

Po kelionės į New Yorką, Choro nariai geriau lanko pamokas.

Laisvės Choras gražiai padainavo Julijet, Mass., muziejuje. Tai buvo lietuvių diena. Publikos buvo daug ir ji gražiai atsiliepė aplodismentais. Po programos buvome gerai pavaišinti Sileikos restorane.

Sausio mėnesį gimimo dienas atšventė M. Žemgulis, M. Barnett, Charles Brazauskas ir Linda. Visiems linkime ilgiausių metų.

Taipgi linkime "Happy Anniversary" C. ir O. Brazauskams. Sausio 17 d. jie atšventė 40-ąją vedybinio gyvenimo metinę. **E. B.**

KVIETIMAS

Hartfordo Namo Bendrovės metinis susirinkimas įvyks sausio 26, 2 val. po pietų.

Labai svarbu visiems šėrininkams dalyvauti. Apart apžiūros visų metų eigos, bus proga pasiimti "interests", tai valdybai nereikės siųsti paštu į namus.

Visus prašome dalyvauti.

Komisija

Seoul. — Pietų Korėjos teritorijoje surasti naftos šaltiniai. Tik dar neištirta, kaip dideli ir produktyvūs jie galėtų būti. Tačiau pats atradimas naftos Korėjos pusiasalyje yra, ekonominių požiūriu, labai didelis dalykas.

Jack London Literary Pioneer 1876—1976

Jack London, pioneer in workingclass literature, and still read widely in all languages by workers throughout the world, was born Jan. 12, 1876.

Among his most famous novels are **The Iron Heel, Sea Wolf** and **Call of the Wild.**

To mark the 100th anniversary of his birth, we publish the following ringing affirmation by Jack London of his faith in the future and in the working class, the concluding lines of his pamphlet "**What Life Means to Me,**" written for and published by Intercollegiate Socialist Society.

"So I went back to the working class, in which I had been born and where I belonged. I care no longer to climb. The imposing edifice of society above my head holds no delights for me. It is the foundation of the edifice that interests me.

"There I am content to labor, crowbar in hand, shoulder to shoulder with intellectuals, idealists, and class conscious working men, getting a solid pry now and again and setting the whole edifice rocking.

"Someday, when we get a few more hands and crowbars to work, we'll topple it over, along with all its rotten life and unburied dead, its monstrous selfishness and sodden materialism. Then we'll cleanse the cellar and build a new habitation for mankind, in which there will be no taller floor, in which all the rooms will be bright and airy, and where the air that is breathed will be clean, noble and alive.

"Such is my outlook, I look forward to a time when men shall progress upon something worthier and higher than his stomach, when there will be a finer incentive to impel men to action than the incentive of today, which is the incentive of the stomach.

"I retain my belief in the nobility and excellence of the human. I believe that spiritual sweetness and unselfishness will conquer the gross gluttony of today.

"And last of all, my faith is in the working class. As some Frenchman has said, 'The stairway of time is ever echoing with the wooden shoe going up, the polished boot descending'."

Aleksys CHURGINAS

Zeme gimtoji

— Ar pažįsti šalį,
kur laumės juosta,
pranašė giedros,
amžinai plevena,
kur į grožį jauną
senovės meno
tavo akiai žvelgti
nenusibosta?
— Ar matai, kaip švelniai
dangus pritemęs?
Neviliok nuo jo
savo mielo draugo!
Pabučiuok kiekvieną
raukšlelę žemės,
su kuria širdis
lyg tie du beržai
į vieną suaugo!

ĮVAIRIOS ŽINIOS

MENO KŪRINIŲ LOBYNE

Kaunas, XII,19, [ELTA]. Čia įvyko mokslinė konferencija, skirta M. K. Čiurlionio dailės muziejaus 50-mečiui.

Tarybų valdžios metais muziejus tapo vienu iš stambiausių respublikos meno lobynų, svarbia darbo žmonių estetinio auklėjimo, jų dvasinio pasaulio turtinimo ir meninio skonio ugdymo įstaiga. Jame saugomi talentingo lietuvių dailininko ir kompozitoriaus M. K. Čiurlionio kūriniai, kitų lietuvių dailininkų darbai, gausūs liaudies meno dirbinių rinkiniai, senosios tapybos paveikslai.

Sukakties proga muziejaus kolektyvą pasveikino ir Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos Prezidiumo Garbės Raštą įteikė respublikos kultūros ministras L. Šepetys.

Konferencijoje dalyvavo Lietuvos KP CK kultūros skyriaus vedėjas S. Simkus.

ĮSPUDINGA PARODA

Vilnius, I. 7 [ELTA]. Šiandien Dailės muziejaus centriniuose rūmuose atidaryta respublikinė paminklų apsaugos paroda, kurioje eksponuojama apie 250 darbų. Tai — įvairios nuotraukos, kino filmai, skaidrės, schemos, brėžiniai, aplankuose sukauptos istorinės žinios apie revoliucinio judėjimo, Didžiojo Tėvynės karo, istorijos, archeologijos, architektūros paminklus, kurias savo laisvalaikiu sukaupė įvairių profesijų žmonės — visuomeniniai gimtinės tyrinėtojai, kraštotyros draugijos nariai.

REAKCINIŲ ANGOLOS JĖGŲ VADAS

Holden Roberto

Jis yra frakcijos Nacionalinio fronto už išlaisvinimą Angolos pirmininkas. Šią frakciją, kaip žinia, remia Amerika ir kitos kapitalistinės šalys. Jis pareiškė, kad jo vadovaujama grupė nepadės ginklo, kol nebus nušluota revoliucinė Angolos vyriausybė, sudaryta ir vadovaujama Angolos Liaudies Išsilaisvinimo Judėjimo. Jis griežtai paneigia, kad jo vadovaujamos reakcinės jėgos jau prie susmukimo slenkščio.

STIPRĖJA DRAUGYSTĖ SU VDR

Įvyko TSRS—VDR Draugystės draugijos Lietuvos skyriaus prezidiumo ataskaitinis susirinkimas. Pranešimą apie skyriaus atliktą darbą 1975 metais padarė skyriaus prezidiumo pirmininko pavaduotojas, Archyvų valdybos prie Lietuvos TSR Ministrų Tarybos viršininkas F. Bieliauskas.

Pranešėjas pažymėjo, kad draugijos Lietuvos skyrius per alaskaitinį laikotarpį atliko nemažą darbą, plėsdamas draugystę ir bendradarbiavimą su Vokietijos Demokratinės Respublikos ir visų pirma su Erfurto apygardos darbo žmonėmis.

Susirinkime buvo išrinktas TSRS—VDR Draugystės draugijos Lietuvos skyriaus prezidiumas. Prezidiumo pirmininku išrinktas Lietuvos TSR švietimo ministras A. Rimkus, atsakinguoju sekretoriumi — Lietuvos Draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugijos prezidiumo pirmininko pavaduotojas V. Pupininkas.

Grupei skyriaus kolektyvinių narių buvo įteikti kolektyvinio nario diplomai. **ELTA**

Cleveland, Ohio

IŠGIRSITE APIE ANGOLĄ

Penktadienį, sausio 30 d., 8 val. vakare įvyks svarbus masinis susirinkimas. Kalbės Gil Green, komunistų partijos veikėjas, kuris neseniai sugrįžo iš Portugalijos ir Angolos. Jis kalbės apie padėtį tose šalyse. Bus įdomu išgirsti iš žmogaus, kuris savo akimis matė, kokia dabar situacija Portugalijoje ir Angolos Liaudies Respublikoje.

Susirinkimas įvyks Cleveland Workers Center salėje, 4309 Lorain Ave.

Įėjimo auka $1. Visas pelnas eis pažangaus dienraščio "Daily World" paramai. Visi ir visos kviečiami. **Rep.**

KRISLAI

(Tasa is 1 pusl.)

se" nepasigailima rykštės Tarybų Lietuvai.

□

Senatorius Jacob Javits iš New Yorko atsidūrė labai nejaukioje padėtyje. O kalta jo smarkioji žmona Marion. Kas nors suuostė ir viešai paskelbė, kad Mrs. Javits yra užsiregistravusi kaip svetimos valstybės agentė. Mat, ji tarnauja konsultate Irano interesų kontroliuojamoje Ruder & Finn lėktuvų kompanijoje ir gauna pusėtinai gražų atlyginimą, net $67,000 į metus! Tuo tarpu pats senatorius vos į metus pasidaro $44,000.

Senatorius aiškinasi, kad jiedu gyvena ekonominiai visiškai nepriklausomai. Jos darbo pobūdis ir alga yra tiktai jos vienos grynas reikalas. Jis už žmoną nė per nago juodimą neatsako. O Mrs. Javits sako, kad jos tarnavimas svetimos valstybės agente nesudaro jokio interesų konflikto ir kad jinai iš tos riebiai apmokamos vietos jokiu būdu nesitrauks, nepaisant jokių "piktų" liežuvių.

Bet yra labai, labai daug tokių žmonių, kurie mano, kad jeigu Mrs. Javits nebūtų senatoriaus žmona ir tuo būdu negalėtų lėktuvų firmai ir Irano valdžiai daug kuo efektingai padėti, ji negautų tų $67,000.

Reikia žinoti, kad abudu Javitsai yra smarkūs republikonų partijos veikėjai. Kažin kaip labai "kvepia" Watergate skandalu. . .

□

Prasidėjo su Graikija. Kas nors sužinojo ir viešai paskelbė vardus ir Jungtinių Valstijų ambasados tarnautojų, kurie yra ir CIA agentais. Paskui sekė Anglija ir Prancūzija. Visas pasaulis sužinojo, kad Amerikos ambasadose pilna žvalgybos agentų, kurie nieko bendro su ambasadų veikla neturi, bet atliekа visokias žvalgybines pareigas prieš tų kraštų geriausius interesus.

Prieš keletą dienų taip pat vienas Italijos laikraštis paskelbė vardus ir pavardes šešių CIA agentų Amerikos ambasadoje Romoje.

Saukiama, kad dabar tie žmonės išstatyti į pavojų. Tų kraštų spauda neturėjus teisės tokį šposą "mums" iškirsti. . .

"LAISVĖS" VAJUS

Vajus prasidėjo spalio 1 d. ir baigėsi sausio 15 d.
Kontestantų stovis, baigiantis **gruodžio 26 d.** yra toks:

	Punktai
Connecticut vajininkai	5,074
P. Alekna (LLD 45 kuopa), St. Petersburg, Fla.	4,600
Brooklyn, N. Y. — A. Mitchell ir A. Čepulis	3,778
Miami, Florida — V. Bovinas, A. Švegžda ir N. Ieš-mantienė	3,706
Kanados vajininkai	3,668
S. Rainard, Brockton, Mass.	3,628
V. Sutkienė—V. Taraškienė, San Francisco—Oakland, California	2,999
J. Jaskevičius, Worcester, Mass.	2,008
A. Shupetrienė—S. Penkus, Lawrence, Mass.	1,872
Detroit, Mich.—J. K. Alvinas ir F. Nakas	1,774
A. Račkauskienė—M. Sametis, Haverhill, Mass.	1,612
M. Uždavinis, Norwood, Mass.	1,176
Binghamton, N. Y.	1,102
R. Merkis, Philadelphia, Pa.	932
South Boston, Mass.	838
New Jersey vajininkai	716
Los Angeles, Cal.	678
Baltimore, Md. — J. Stanys	580
F. Kontenis, Rochester, N. Y.	535
P. Česnikienė, New Kensington, Pa.	516
F. Klastow, Huntington, N. Y.	442
Eva Kralikauskienė, Lawrence, Mass.	398
J. K. Mažukna, Pittsburgh, Pa.	392
W. Briedis, Nashua, N. H.	352
Raymond Stakėnas, Scottville, Mich.	350
F. Šimkienė, Kearny, N. J.	332
S. Puidokas, Rumford, Me.	240

Naujų skaitytojų gavome per P. Daugėlą, Toronto; J. Chichinską, Montreal (prisiuntė P. Kisielienė); N. Iešmantienę, Ft. Lauderdale, Fla.; M. Svinkūnienę, Waterbury, Conn.; J. Churlienę, Pattenburg, N. J.; P. Vizbar, Drayton Valley, Canada; S. Lipčienę, Lester, Pa. ir J. J. Alekną, Levittown, Pa.

***

Po ilgo pašto darbininkų Kanadoje streiko, kanadiečiai gražiai pašoko pirmyn. Iš jų aukomis gavome:

Toronto LLD kuopa, per M. Paužienę	$25.00
Peter Vizbar, Draytonvalley, Alta, Canada	18.00
D. Norwich, Rosemont, Que., per K. Kisielienę	12.00
H. M. Paužienė, Toronto	5.00
J. Chichinskas, Rosemont, per P. Kisielienę	5.00
Chas. Kaminsky, Stroud, Ont., per R. Antanavičienę	5.00
J. Didval, Timmins, Ont.	5.00
E. Juraitienė, Montreal, per B. Kisielienę	2.00
Justinas Kiškūnas, Toronto	2.00
Viso	**$79.00**

**

Eva Kralikauskienė, Lawrence, Mass., prisiuntė:

Eva Kralikauskienė, prisiminimui vyro Vinco 9 metų mirties sukakties	$20.00
Elizabeth Zareckienė, Methuen	5.00
Apennyi Kodienė	5.00
Martin Motor Sales, Lawrence,	5.00
Vito Kaulėnas	5.00
Penn's Pharmacy, Lawrence	2.00
Stanley J. Puzniak, Methuen	2.00
Bevardė, Lawrence	1.00
Viso	**$45.00**

Iš Miami, Fla. gavome:

Per A. Svegždą:	
K. Pempė (Canada)	$10.00
R. Chulada	6.00
J. Daugirda	6.00
	$22.00
Per N. Iešmantienę:	
Steponas Jurevičius	$10.00
Juozas, Miami	3.00
M. Bružas	1.00
	$14.00
Viso iš Miami	**$36.00**

**

P. Alekna, St. Petersburg, Fla.:

Walter Dubendris	$14.00
B. Jankowski	6.00
Po $1.00: A. Fercik, Martin Gruzinskas, D. Mikalajunas, Mrs. J. Vasil	4.00
Viso	**$24.00**

**

Iš San Francisco—Oakland, Cal., vajininkių:

Per V. Taraškienę:	
Raymond Machulis, Oakland	$10.00
J. Wallen	1.75
	$11.75
Per V. Sutkienę:	
J. V. Roland, San Francisco	$10.00
M. Chaponis, Livermore	1.00
	$11.00
Viso	**$22.75**

**

M. Svinkūnienė, Waterbury, Conn.:	
Juozas Vaitonis,	$11.00
Po $1.00: Stanley Shukis ir Walter Unikas	2.00
Viso	**$13.00**
A. Bernatienė, Los Angeles, Cal.:	
Anna Peslis, Inglewood, Cal.	$11.00
Mae Žasinis, Northridge, Cal.	1.00
Viso	**$12.00**

**

A. Žemaitienė, Binghamton, N. Y.:	
J. A. Žemaičiai	$6.00
Po $1.00: H. Vežienė, P. Juozapaitis ir N. Strolienė	$3.00
Viso	**$9.00**

St. Petersburg, Fla.

Sausio 1 d. LSC salėje įvyko LLD 45 kp. metinis susirinkimas. Jį pradėjo kuopos pirm. Adelė Pakalniškienė. Pirmiausia buvo tylos minute pagerbtas kuopos miręs narys Bernard Casper.

Toliau susirinkimą vedė Jonas Mileris. Valdybą pateikė metinį raporta. Kalbėjo pirm. Pakalniškienė. Ji pranešė, kad praeitais metais mūsų organizacijos veikla buvo pasėkminga. Susirinkimas turėjome kiekvieną mėnesį. Taipgi buvo suruošta keletas koncertu. Dainavo svečiai solistai iš New Yorko, iš Miami ir Waterbury, Conn. Taip pat buvo pažymėta kovo 8-toji, M. K. Ciurlionio 100-metinės ir eilė kitokių paminėjimų.

Tarimų sekr. Al. Aleknienė kalbėjo, kad praeitais metais 45 kuopa nuveikė daug kultūrinių darbų, suruošė eilę įvairių renginių, koncertų ir kitokių atžymėjimų, rūpinosi pažangiaja spauda, pasiuntė paramos "Laisvei", "Vilniai" ir Kanados "Liaudies balsui".

Taip pat LLD 60 metų jubiliejaus proga 45 kuopos valdyba paruošė kuopos veikimo istoriją. Išvardino ir dėkojo visiems kurie prisidėjo veikimu prie kuopos ūgdymo.

Finansų sekr. Julija Andriulienė pateikė išsamų kuopos finansų bei narių stovį. Pranešė, kad praeitais metais mirė 7 nariai, o naujų gauta 18. Dabartiniu laiku kuopoje yra apie 200 narių.

Iždininkas Povilas Alekna sutiko su jos raportu ir dėkojo visiems už gerą kooperaciją veikime.

Rengimų komisijos raportą pateikė P. Alekna ir P. Mockapetris.

Visi raportai priimti.

Aldona Aleknienė skaitė laišką nuo Kanados "Liaudies Balso" administracijos. Dėkoja už paramą laikraščiui ir sveikina draugijos narius su 1976 metais.

Kalbėjo vajininkai — "Laisvės" P. Alekna, "Vilnies" Jonas Stančikas ir Kanados "L. B." V. Bunkus. Pranešė, kad vajus eina prie pabaigos, prašė visus atsinaujinti prenumeratas ir visiems iš anksto padėkojo.

Susirinkimą pabaigus turėjome pietus. Po pietų buvo šokiai.

Trys gimtadieniai

Gruodžio pabaigoje Choro mokytoja Adelė Pakalniškienė paminėjo savo gimtadienį. Taip pat klubo direktorius Juozas Bakšys paminėjo savo gimtadienį. O sausio pradžioje Vincas Žilaitis, stambus klubo garbės narys, paminėjo savo 90-tąji gimtadienį. Jo sūnus, protinių ligų gydytojas, atvyko į mūsų pobūvį su savo šeima ir tėvelį atvežė.

Jie visi gyvena Floridoje. Jiems buvo padainuota "Ilgiausių metų" ir palinkėta sulaukti dar daug linksmų gimtadienių.

Klubo veikla

Sausio 10 d. LSC salėje įvyko Klubo metinis susirinkimas. Jį pravedė prez. V. Bunkus.

Pirmiausia buvo pagerbtas tylos minute miręs klubo narys Bernardas Kasperas.

Klubo valdyba pateikė metinį raportą. Sekr. Aldona Aleknienė perskaitė praėjusio susirinkimo tarimus.

Kalbėjo V. Bunkus. Pranešė kas buvo praeitais metais nuveikta. Klubo veikla buvo sėkminga.

Per 1975 metus klubo salė buvo dažnai išnuomota vietinėms organizacijoms. Klubo pobūvių turėjom 29. Iš jų keletas buvo koncertinio pobūdžio. O kiti buvo įvairūs paminėjimai — atžymėjimai ir eiliniai pobūviai.

V. Bunkus siūlė, kad šiandien metiniame klubo susirinke nutartumėm panaikinti konstitucijoje esantį 3-ajame skyriuje 2 paragrafą — "Socialį skyrių".

Susirinkimas nutarė vienbalsiai minimas skyrių panaikinti. Kalbėjo klubo direktoriai. Apdiskutavo praėjusių metų klubo veiklą. Klubo posėdžiai buvo brandūs. Dėkojo klubiečiams už prisidėjimą į mūsų pobūvius.

Šiuo laiku mūsų klubas yra gerame stovyje.

Viceprezidentas Walteris Dubendris kalbėjo, kad praeitų metų klubo veikla buvo gera. Klubas padaugėjo narių skaičiumi ir finansiniai gerai stovi. Jis užgyrė V. Bunkaus ir direktorių raportus.

Aldona Aleknienė visiems dėkojo už atneštas dovanas laimėjimui. Taip pat priminė, kad direktoriai posėdyje pasiūlė, jog į protokolą būtų įrašyta komisija, dirbanti prie įvairių darbų klubo gerovei, o ypatingai šeimininkės, kurios daugiausia prisideda darbu palaikymui organizacijų.

Finansų sekr. & Tillė Lukienė pateikė platų klubo finansų bei narių stovį. Praneširne priminė, kad šiuo laiku klubas finansais ir narių skaičiumi gerai stovi. Taip pat pažymėjo, kad praeitais metais į klubą įsirašė 14 naujų narių. Mirė 8 nariai.

Iždininkas Jonas Rūbas pateikė trumpą raportą ir priminė, kad su sekretorės pateiktais skaičiais sutinka.

Renginių komisijos pranešimą pateikė P. Alekna ir P. Mockapetris. Klubo finansų knygas patikrino šie klubiečiai: W. Dubendris, J. Sarkiūnas, M. Vidra. Juozas Šarkiūnas pranešė, kad finansų knygos vedamos tvarkingai.

Prie svarbių organizacijos darbų sutiko dirbti šie asmenys: Bufete vadovauti sutiko Povilas Alekna. Jam pagelbės Elzbieta Shnerpūnas. Prie bilietų rengimams dirbs Pranas Mockapetris. Margaret Klišis mūsų pobūviams iškepa duoną. Šeimininkai — A. ir M. Raškauskai ir P. Blaškienė. Muzikos plokšteles šokiams tvarko Pranas Budronis.

SERGA

Sausio 12 d. širdies liga susirgo klubo narė Helena Maracih. Paguldyta Suncoast Ligoninėje, Largo, Fla. Linkiu ligonei greit ir pilnai susveikti.

PRANEŠIMAI

Sausio 24 d. klubo pobūvis su koncertine programa.

Dainuos solistė Amelia Young ir Dainos Mylėtojų Choras.

Sausio 31 d. taip pat klubo įvyks pobūvis su dainų programa. Pietūs 12 val.

Pramogos įvyks klubo salėje, 314—15th Ave., South. Prašom visus dalyvauti.

V. Bunkienė

New Yorkas. — Policija sako, kad miesto požeminiuose traukiniuose (subvėse) daugiausia visokių užpuolimų, apiplėšimų ir kitų kriminalysčių įvyksta tarp 2 ir 4 val. ryto. Tuo laiku reikia vengti traukiniais važinėti.

LOWER EAST SIDE MEETING CALLED TO STOP BILL S—1

On January 31, the Lower East Side community is holding a protest meeting to stop Bill S—1, "one of the most invidious pieces of legislation ever introduced in Congress", charged Rep. John Conyers (D. Mich.).

Criticism has been steadily mounting across the country against Bill S—1. Its alleged purpose is to codify almost 200 years of federal criminal laws, but it has been repeatedly accused of being an anti-demokcratic, repressive "Official Secrets Act".

The speaker on January 31, will be lawyer David Freedman, and the meeting will be held at the Ukrainian Labor Home, 85 East 4th Street, at 7:00 P. M. Admission is free.

FRACKVILLE, PA.

Mirus

Juozui Grabauskui—Gray

1976 m. sausio 13 d.

Reiškiu giliausią užuojautą jo sūnui Robert, dukrai Frances, anūkams ir visiems artimiesiems bei draugams.

Liūdna netekus mielo švogerio.

SUZANNA KAZOKYTĖ—JONES
Frackville, Pa.

M. Uždavinis, Norwood, Mass.:	
S. Družas, Norwood	$3.00
F. Preibis, Walpole	3.00
Viso	**$6.00**

**

Kitos aukos:	
M. Urba, Easton, Pa.	$50.00
Karl A. Zuk, Riverside, Cal., pagerbimui mirusios žmonos Elzbietos	50.00
Paul Zunaris, Lantana, Fla.	50.00
Kostė Rušinskienė, Brooklyn, N. Y., pagerbimui mirusio vyro Jono	50.00
M. L. Janis, Portland, Ore.	50.00
Mykolas Arison, Fairfield, Conn.	26.00
Paul Burnis, Brooklyn, N. Y.	22.00
Paul Kukonis, Horseheads, N. Y.	21.00
Juozas Weiss, Brooklyn, N. Y.	20.00
LLD 10 kp., Philadelphia, Pa., per R. Merkį	20.00
Juozas Deltuva, Baltimore, Md.	15.00
S. A. Kazilioniai, Cleveland, Ohio	11.00
B. Medley, Stuart, Fla.	11.00
Lucy Pukelevičius, W. Wyoming, Pa.	11.00
A. Vaznienė, Richmond Hill, N. Y., prisiminimui mirusio vyro Jono	10.00
N. Dudonis, Chester, Pa.	10.00
Alekas ir Domicelė Veličkai, Albertson, N. Y.	10.00
Nellie Grigaliūnas, Watertown, Mass.	6.00
M. Grayson, Pt. Pleasant, N. J.	6.00
J. Žemaitis, Cleveland, Ohio, per J. Petraus	6.00
J. Petraus, Cleveland, Ohio	6.00
Mr. & Mrs. Jos. Austin, Torrance, Cal.	6.00
J. Bujaučius, Manchester, Conn.	6.00
A. Adamaitis, Philadelphia, Pa., per R. Merkį	6.00
Anna Zelin, Plymouth, Pa.	6.00
E. Pažarskienė, Chicago, Ill., per Mary Grager	6.00
F. Maželienė, Brooklyn, N. Y.	5.00
Anna Gritz, Cambridge, Mass.	5.00
S. Paberalis, Toronto, Canada, per Z. Janauską	5.00
Daratėlė Yuden-Murelienė, Warminster, Pa.	5.00
Uršulė Bagdonienė, Flushing, N. Y.	5.00
Sophie Lipčienė, Lester, Pa.	5.00
Ig. Stasionis, Tuckahoe, N. Y.	5.00
Michael Swed, Erie, Pa.	4.00
Della Kvalkauskas, Bloomsburg, Pa.	4.00
Per J. Jaskevičių, Worcester, Mass.	2.00
Po $1.00: F. Kemezis, Torrington, Ct., ir Mrs. A. Burnett, Canterbury, Ct.	2.00

**

Viso dabar skelbiamų aukų gavome $784.75. Pridėjus prie pirmiau skelbtų aukų į fondą iki 1975 m. gruodžio 26 d. įplaukė $13,736.25.

Širdingai dėkojame. **Administracija**

Bus iškilmingai pagerbta

Jessica Smith

Tai neišsemiamos energijos pažangi veikėja. Vasario 1 d. ji minės dvi svarbias savo gyvenimo sukaktis. Ji bus lygiai 80 metų amžiaus ir sueis 40 metų kaip ji redaguoja žurnalą "New World Review".

Sioms dviems sukakčiai atžymėti yra rengiama didelė iškilminga sueiga su užkandžiais ir vaišėmis. Įvyks Roosevelt Hotel, Grand Ballroom salėje, Manhattane. Bus plati kalbų ir meno programa. Prasidės lygiai 12 val. dieną. Įėjimo auka $10.50.

Visi kviečiami.

"Laisvės" direktoriams

Antradienį, sausio 27 d., 2 val. po pietų Laisvės salėje įvyks direktorių posėdis.

A. Rainienė, Sekr.

Ozone Park, N. Y.

LDS 1-MOS IR 13-TOS KUOPOS NARIAMS

LDS 1-mos ir 13-tos kuopos susirinkimai įvyks vasario 2 d., "Laisvės" salėje. Pradžia 1 val. popiet.

Tai bus svarbūs susirinkimai. Bus nominavimas kandidatų į LDS Centro Valdybą. Taipgi nariai galės pasimokėti duokles už šiuos metus.

Prašome visus tų kuopų narius dėti pastangas dalyvauti susirinkime.

LDS 1 ir 13 KUOPOS VALDYBOS

Women in the News

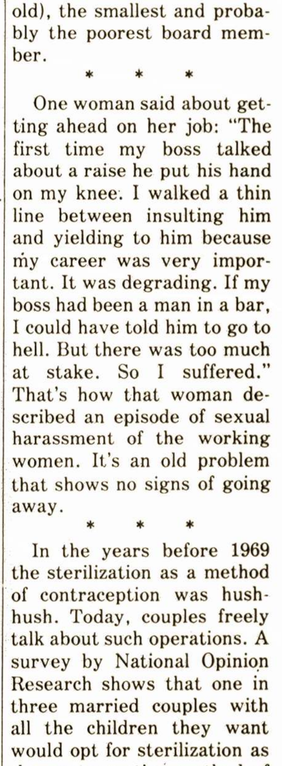

Donna Shalala

Donna Shalala is of Arabic descent and is one of the most powerful woman in New York City. Miss Shalala, a self-styled "political scientist who likes politics", last June became the only woman named to the nine-member board of the Municipal Assistance Corporation, which is trying to restore New York City's fiscal health. She is also the youngest (34 years old), the smallest and probably the poorest board member.

* * *

One woman said about getting ahead on her job: "The first time my boss talked about a raise he put his hand on my knee. I walked a thin line between insulting him and yielding to him because my career was very important. It was degrading. If my boss had been a man in a bar, I could have told him to go to hell. But there was too much at stake. So I suffered." That's how that woman described an episode of sexual harassment of the working women. It's an old problem that shows no signs of going away.

* * *

In the years before 1969 the sterilization as a method of contraception was hush-hush. Today, couples freely talk about such operations. A survey by National Opinion Research shows that one in three married couples with all the children they want would opt for sterilization as the contraceptive method of choice.

* * *

The auction of the Lenox Hill Neighborhood Association is one of the oldest and largest of the charities in New York. Rich people donate things for the auction which is held each year. Guess what did Bella Abzug donate? A hat. Mrs. Abzug's hat went for 150 dollars!

Ilse